

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie – sociální studia
Studijní program: bakalářský
Obor: sociální pedagogika

**VIKTIMOLOGICKÁ STUDIE OBĚTÍ
TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE**

Victimological study of crime of robbery victims

Viktimologische Studie der Raubstraftatenopfer

Autor:
Roman KOČÍ

Podpis:

Adresa:
Alfonse Muchy 424/1
412 01, Litoměřice

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146059881

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek

Počet

stran	slov	tabulek	pramenů	příloh
72	17 696	32	16	10

Liberec dne: 30. března 2003

Katedra: pedagogiky a psychologie – oddělení sociálních studií

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát) Roman KOČÍ
adresa: 412 01 Litoměřice, ul. Alfonse MUCHY 424/1
obor (kombinace): sociální pedagog
Název BP: Viktimologická studie obětí trestného činu loupeže
Název BP v angličtině: The viktimologic study of the victims of robberics
Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek
Konzultant:
Termín odevzdání: 15. 4. 2002

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování DP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne

.....
děkan

.....
vedoucí katedry

Převzal (kandidát):

Datum:

Podpis:
KŠP/SPED
42,44[11]L.A.

NÁZEV PRÁCE :

VIKTIMOLOGICKÁ STUDIE OBĚTÍ TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE

CÍL PRÁCE :

- zjištění a posouzení prožívání obětí, na kterých byl spáchán trestný čin loupeže u objasněných a neobjasněných případů

METODY PRÁCE :

- explorace vyšetřovací policejní dokumentace
- vlastní dotazník pro oběti trestného činu loupeže

TEZE PRÁCE :

a.) TEORETICKÁ ČÁST :

- viktimologie – základní pojmy
- psychologické a sociální aspekty prožívání újmy

b.) PRAKTICKÁ ČÁST :

- četnost trestného činu loupeže v okr. Litoměřice
- pachatelé – tvrdá anamnestická data
- oběti – tvrdá anamnestická data
- sociálně pedagogická a psychologická charakteristika obětí trestného činu loupeže
- zpracování dat a interpretace výsledků – shrnutí výsledků
- závěr

ZÁKLADNÍ POUŽITÁ LITERATURA :

- L. Čírtková : Kriminální psychologie (EUROUNION, s. r. o. Praha)
L. Čírtková : Forézní psychologie (EUROUNION, s. r. o. Praha)
Netík/Netíková/Hájek : Psychologie v právu (C.H.BECK)

PhDr. Jan Sochůrek
vedoucí práce

.....

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškerou použitou literaturu.

Liberec dne: 30. března 2003

Roman KOČÍ

Prohlášení k využívání výsledků bakalářské práce:

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že souhlasím s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení, kopírování, apod.).

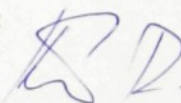
Jsem si vědom toho, že: užití své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše). Bakalářská práce je majetkem školy, s bakalářskou prací nelze bez svolení školy disponovat.

Beru na vědomí, že po pěti letech si mohu bakalářskou práci vyžádat v Univerzitní knihovně Technické univerzity v Liberci, kde bude uložena.

Autor:

Roman KOČÍ

Podpis:

Adresa:

Alfonse Muchy 424/1

412 01, Litoměřice

Datum: 30.3.2003

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Janu Sochůrkovi za odborné vedení a cenné připomínky, které přispěly k vypracování mé práce. Současně děkuji všem kriminalistům se kterými jsem mohl konzultovat jednotlivé případy z praxe a danou problematiku. Rovněž nelze opomenout poděkování všem obětem, které ochotně spolupracovaly při prováděném zkoumání.

Anotace:

Obsahem závěrečné bakalářské práce je analýza trestných činů loupeže v okrese Litoměřice za pětileté období od roku 1997 do roku 2001, dále pak zjištění a posouzení prožitků obětí u objasněných a neobjasněných trestných činů loupeže.

Teoretická část práce se zabývá danou problematikou viktimologie. Obsahuje vymezení základních teoretických pojmů vztahujících se k danému tématu, uvádí stručný přehled momentů viktimnosti, typologie obětí, fáze viktimizace a prožívání z pohledu psychologie.

Praktická část práce pojednává o trestných činech loupeže v okrese Litoměřice ve sledovaném časovém období. Za použití statistických analýz sleduje četnost těchto trestných činů, počet objasněných případů, četnost použití zbraně a následky způsobené obětím. Dalším hlediskem zkoumání byla tvrdá anamnestická data obětí a pachatelů, jako věk a pohlaví. Snahou bylo zjistit místa, kde k loupežím dochází, a charakterizovat sociálně pedagogické postavení obětí.

Nedílnou součástí praktické části je vypracovaný dotazník. Dotazníkovým šetřením bylo zjišťováno prožívání obětí trestného činu loupeže u vybraného vzorku třiceti respondentů.

Tuto závěrečnou bakalářskou práci je možno využít jako pomůcku k proškolení příslušníků Policie České republiky při zacházení a prvním kontaktu s oběťmi trestných činů.

Annotation:

The subject of this Bachelor's final thesis is an analysis of crimes of robbery in the district of Litoměřice in the period of five years – from 1997 through 2001, and the judgment of the impact for the victims of both, clarified and unclarified crimes of robbery.

The theoretical part deals with the given issue of victimology. It contains determination of basic terms related to the given subject, it gives a brief survey of victimisation moments, typology of victims, stages of victimisation and of experience from the psychological point of view.

The practical part deals with crimes of robbery in the district of Litoměřice during the monitored period. Using statistically recorded analyses it monitors the frequency of these crimes, the number of clarified cases, frequency of arms use, and the impact on victims. Other aspect of investigation were steady anamnestic data of offenders and victims concerning their age and sex. Effort was made to find the locations where the robberies take place, and characterize the social and pedagogical status of victims.

Integral part of the practical component is an elaborated questionnaire. In investigation via questionnaires the going through by thirty representatives of the crime of robbery victims was investigated.

This Bachelor's final thesis may be used as teaching aid for the first contact with victims of the crimes of robbery by in-service training of members of the Police of the Czech Republic.

Annotation:

Der Inhalt der Bakkalareusabschlussarbeit ist eine Analyse von Raubstrafaten im Kreis Litoměřice im Zeitraum von fünf Jahren, ab 1997 bis 2001, weiter dann eine Feststellung und Beurteilung der Nachgefühle der Opfer der geklärten und ungeklärten Raubstrafaten.

Theoretischer Teil dieser Arbeit beschäftigt sich mit der gegebenen Problematik der Viktimologie. Es beinhaltet die Bestimmung der theoretischen Grundtermine, welche sich zum gegebenen Thema beziehen, führt eine Kurzbeschreibung der Viktimitätsmomente, der Typologie der Opfer, der Phase der Viktimisation und der Nachgefühle hinsichtlich der Psychologie an.

Der praktische Teil der Arbeit behandelt Raubstrafaten auf dem Gebiet des Kreises Litoměřice während des untersuchten Zeitraums. Mittels statistischer Auswertung verfolgt er die Häufigkeit dieser Straftaten, die Zahl der geklärten Fälle, die Häufigkeit des Waffengebrauchs und die Auswirkung auf die Opfer. Ein weiterer Gesichtspunkt der Forschung waren feste anamnestiche Daten der Opfer und Straftäter, wie das Alter und das Geschlecht. Die Intention war die Ermittlung von Raubstellen und Charakterisierung der sozialpädagogischen Stellung der Opfer.

Untrennbarer Bestandteil des praktischen Teils ist ein erarbeiteter Fragebogen. Durch diese Fragenbogenermittlung wurde die Auswirkung auf dreissig ausgewählte Raubstrafatenopfer ermittelt.

Diese Bakkalareusabschlussarbeit darf man als Instrument zur Ausbildung der Angehörigen der Polizei der Tschechischen Republik für ersten Kontakt mit Raubstrafatenopfern ausnutzen.

Obsah

Obsah	0
1 ÚVOD	1
2 TEORETICKÁ ČÁST	3
2.1 VIKTIMOLOGIE	3
2.1.1 VIKTIMOGENNÍ FAKTORY	5
2.1.2 VIKTIMOGENNÍ SITUACE	5
2.2 VIKTIMNOST	6
2.3 VIKTIMIZACE	7
2.3.1 FÁZE VIKTIMIZACE	7
2.4 OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ	12
2.4.1 TYPOLOGIE OBĚTI	12
2.4.2 INTERAKCE PACHATEL – OBĚŤ	16
2.5 PSYCHOLOGICKÉ A SOCIÁLNÍ ASPEKTY PROŽÍVÁNÍ ÚJMY	17
2.5.1 PROŽÍVÁNÍ Z POHLEDU PSYCHOLOGIE	17
2.5.2 CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY A OBSAH PROŽÍVÁNÍ	18
2.5.3 DOPAD TRESTNÉHO ČINU NA OBĚŤ	20
2.5.4 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY PROŽÍVÁNÍ ÚJMY	22
2.5.5 SOCIÁLNÍ ASPEKTY PROŽÍVÁNÍ ÚJMY	26
3 PRAKTICKÁ ČÁST	27
3.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI	27
3.2 ČETNOST TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE	27
3.2.1 MÍSTA SPÁCHÁNÍ LOUPEŽÍ	31
3.2.2 DOBA SPÁCHÁNÍ LOUPEŽÍ	34
3.2.3 POUŽITÍ ZBRANĚ PACHATELI	36
3.3 PACHATELÉ – TVRDÁ ANAMNESTICKÁ DATA	38
3.3.1 POHLAVÍ PACHATELŮ	38
3.3.2 VĚK PACHATELŮ	39
3.3.3 VZDĚLÁNÍ PACHATELŮ	40
3.3.4 TRESTNÍ MINULOST PACHATELŮ	40
3.4 OBĚTI – TVRDÁ ANAMNESTICKÁ DATA	41
3.4.1 POHLAVÍ OBĚTÍ	41
3.4.2 VĚK OBĚTÍ	42
3.4.3 SNÍŽENÁ SCHOPNOST OBRANY OBĚTÍ	44
3.4.4 NÁSLEDEK ZPŮSOBENÝ OBĚTEM	46
3.5 SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ A PSYCHOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA OBĚTÍ TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE	48
3.6 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU	51
3.7 ZVOLENÉ METODY	53
3.8 ZPRACOVÁNÍ DAT A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	54
3.9 PŘEHLED A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	54
3.10 SHRNUTÍ	63
4 ZÁVĚR	68
Seznam použité literatury	70
Seznam příloh	72

1 ÚVOD

Bakalářská práce je pohledem kriminalisty na otázky práce s oběťmi trestných činů, což je jedna ze základních činností jeho práce. V průběhu vykonávání kriminalistické činnosti získává kriminalista zkušenosti při kontaktu s oběťmi trestných činů. Získaná praxe a samotná práce s oběťmi trestných činů je pro něho „cennou devizou“. Ta samotná by však neřešila širokou škálu problematiky při práci s oběťmi. Hlavní podmínkou ke zvládnutí vztahu vyšetřující policista – oběť je teoretická příprava, a to nejen znalost obecné, sociální a forenzní psychologie, ale zejména znalost viktimologie.

Vztah (výslech, rekonstrukce, konfrontace, atd.) kriminalisty a oběti v průběhu vyšetřování, je úsek, který je možno pokládat za jeden z nejdůležitějších a nejsložitějších období v celém trestním řízení. Na tom jakým způsobem je přistupováno k oběti trestného činu jako jediného svědka – poškozeného, mnohdy závisí průběh nejen vyšetřování, ale celého trestního řízení. K prvnímu kontaktu dochází po oznámení trestného činu obětí na policii, kdy oběť je ve většině případů ve špatném psychickém stavu. Netaktický přístup kriminalisty, nebo jakéhokoliv policisty přijímajícího oznámení, může negativně ovlivnit objasnění závažného trestného činu a vést tak ke zmaření úsilí všech dalších kriminalistů, kteří se budou oznámeným případem zabývat.

Oběť trestného činu je v mnohých případech pouze „nositel informací vedoucích k objasnění jednotlivých případů“. Žádný institut se však sám od sebe o oběť jako takovou nezajímá. Nikdo se rovněž nezajímá o to, co oběť skutečně prožívá, co cítí a jaký je její psychický stav. Zájmem orgánů činných v trestním řízení je především to, aby se oběť dostavila k výslechům, či k soudnímu líčení.

Předmětem této bakalářské práce je zjištění a posouzení prožitků obětí u objasněných a neobjasněných trestných činů. Cílem je analýza trestného činu

loupeže v okrese Litoměřice za pětileté období od roku 1997 do roku 2001 a dále zjištění, co prožívaly oběti trestného činu loupeže po spáchání tohoto deliktu.

Trestným činem loupeže se rozumí:

„LOUPEŽ § 234 trestního zákona

(1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nebo značnou škodu.

Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu nebo smrt.“¹⁾

¹⁾ Trestní předpisy, Sagit 2001, strana 49

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 VIKTIMOLOGIE

Veškerou aplikaci psychologie v oblasti obětí trestných činů zastřešuje viktimologie. Jedná se o poměrně mladý obor, který vznikl ve druhé polovině 20. století a který se v rámci kriminologie vydělil na samostatnou disciplínu. Viktimologie je tedy věda o obětech trestných činů. Slovo viktimologie je odvozeno od latinského slova *victima* - oběť.

„Někdy je viktimologie chápána jako samostatná disciplína, která se jako paralelní věda kriminologie zaměřuje výlučně na oběti zločinů nebo nehod. Podle tohoto jen ojediněle zastávaného pojetí spočívá úloha viktimologie v tom, že zkoumá osobnost oběti z biologických, psychologických a sociologických hledisek.“¹⁾

Hlavními důvody pro vznik tohoto vědního oboru byly hrůzné následky, které prováděli váleční zločinci v průběhu 2. světové války milionům obětí. Dalším důvodem bylo kritické poznání, že platné trestní právo, společenské instituce, ale též věda se v podstatě téměř nezajímaly o osudy obětí trestných činů a nestaraly se o ulehčení jejich tíživé životní situace a následků s tím spojených.

Viktimologie vědeckým způsobem zkoumá oběti trestných činů. Velký důraz klade na zjištění, k jakým změnám dochází v prožívání a chování obětí trestných činů. Zajímá se, jaké postavení zaujímá oběť v motivaci pachatele, jakým podílem sama oběť „přispěla“ k trestnému činu, a o interakci mezi pachatelem a obětí v průběhu samotného trestného činu. V žádném případě nejde o zatížení oběti určitou spoluvinou, o omluvu či dokonce odbřemenění pachatele, ale k vypracování poznatků a faktů. Tyto cenné poznatky jsou využívány při zamezení vzniku viktimogenních situací a dále při preventivních opatření, čímž lze snížit riziko stát se samotnou obětí jakéhokoli trestného činu.

¹⁾ G. Kaiser, *Kriminologie*, C-H-Beck 1994, strana 222

Důležitým faktem je chování obětí, které má velký význam při vzniku samotného zločinu, při dynamice kriminality, a rovněž tak při kontrole zločinnosti.

Kromě informací o bezpečném chování se viktimologie rovněž zabývá problematikou právní a psychologické pomoci obětem trestných činů. Viktimologie vznikla mimo jiné i proto, že v průběhu vývoje společnosti byla oběť na rozdíl od pachatele zcela opomíjena, v mnoha případech i vyvržena téměř na samotný okraj společnosti. Proto bylo pro ni těžké získat své přirozené, již vybudované společenské postavení zpět.

„Současný zájem o viktimologickou problematiku je logickým vyústěním určitých pochybností o přiměřeném postavení oběti v systému spravedlnosti a trestního práva. Systém trestního práva se stále více koncentruje na stát a pachatele. Práva obžalovaných jsou postupem doby přesně upravena a garantována, ale přiměřená ochrana svědků i obětí trestných činů zůstává dlouhou dobu opomíjena. Prakticky až ve třicátých letech 20. století se začínají objevovat kritické názory na účet zajištění práv obětí trestných činů a jednání s nimi v době po spáchání trestného činu, a to jak z hlediska právních, tak i psychologických souvislostí. Právníci, psychologové, kriminologové i další odborníci spojují své úsilí a pod názvem viktimologie uvádějí v život novou oblast odborného zkoumání, která si klade mimo jiné za cíl dosáhnout faktické změny ve prospěch obětí trestných činů. Ke konkrétním výstupům v tomto ohledu patří např. zákony o ochraně obětí a svědků či zákony o odškodnění obětí trestných činů (v USA byly přijaty v roce 1982 a 1984, v ČR platí vůbec první zákon o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestného činu od 1. 1. 1998). V rámci viktimologie jako vědecké disciplíny se pozornost odborníků zaměřuje na velké množství různých problémů, ve kterých se prolínají právní, psychologické, sociologické, kriminologické a další aspekty.“¹⁾

Hlavními prioritami viktimologie je pomoci obětem trestných činů, zacházení s oběťmi a prevence trestné činnosti. Samotná viktimologie staví tuto oblast

¹⁾ L. Čírtková, Kriminální psychologie, Euronion 1998, strana 106

do centra svého zájmu v rámci svého sociálního a trestněpolitického sebezpečení. Viktimologie díky svým teoriím, které uvedla do praxe, získává uplatnění při náhradách škod způsobených obětí nebo při odškodnění obětí násilných trestných činů. Cílem tohoto konání je oběť odškodnit, ale zapojit také do tohoto systému státní i nestátní organizace, které se budou obětmi trestných činů samy od sebe zabývat.

2.1.1 VIKTIMOGENNÍ FAKTORY

„V rámci psychologického přístupu se běžně rozlišují tři skupiny viktimogenních faktorů:

- sociální (profese, sociální vrstva, pozice v rodině, styl rodinné výchovy, patologie v rodině apod.)
- osobnostní (skladba osobnostních vlastností, které činí jedince náchylným pro roli oběti, pokud se dostane konkrétního typu určité situace např. podvodu, znásilnění, krádeže apod.)
- behaviorální (tj. rizikové chování, vyhledávání viktimogenních lokalit, provokující jednání apod.).¹⁾

2.1.2 VIKTIMOGENNÍ SITUACE

„Poznání viktimogenních situací ve vztahu k osobnosti oběti hraje velkou roli, neboť existují místa a časové okamžiky, se kterými je spojeno velké riziko ohrožení.

Pokud se jedinec těmto místům nevyhýbá, musí se v nich pohybovat nebo je i vyhledává, zvyšuje tím pravděpodobnost, že se sám stane obětí určitých trestných činů. Podle určitých kritérií charakteristických pro páchaní trestné činnosti jsou strukturována i některá světová velkoměsta. Tato problematika je v odborné literatuře označována jako kriminální geografie a kriminální ekologie. Mezi nejtypičtější kritéria příznačná pro viktimogenní lokality jsou uváděna:

¹⁾ D.Houbová a kol., Psychologie pro právníky, Ofsetova tiskárna 1998, strana 188

- blízkost velkých lokalit s levnými byty obývanými nezaměstnanými, zejm. muži a obyvateli s nízkou sociální úrovní
- spojení těchto lokalit hustou sítí veřejných dopravních prostředků nebo snadná dostupnost těmito prostředky – značná nepřehlednost mezi obyvateli těchto lokalit, absence sousedských vazeb
- sociální nepřehlednost v těchto lokalitách, obtížná rozpoznatelnost obyvatel s trvalým bydlištěm od cizinců a příležitostných obyvatel
- tyto lokality jsou pravidelně opouštěny svými obyvateli nebo uživateli v pravidelných rytmech, proto i snadná relativní „přístupnost“ pro páchaní trestné činnosti.¹⁾

2.2 VIKTIMNOST

Viktimností se rozumí souhm předpokladů k tomu, aby se člověk stal obětí trestného činu. Obecně platí, že téměř každý jedinec, který žije v lidské společnosti, se může stát dříve či později obětí trestného činu. Dá se říci, že každý z nás je v určitém stupni viktimní. Ne však každý se stane obětí. Zkoumáním empirického rozložení četnosti obětí v různých skupinách lidí se zjišťuje, že toto rozložení není rovnoměrné. Pravděpodobnost stát se obětí je v některých skupinách obyvatelstva vyšší, v jiných nižší. Z tohoto se dá odvodit, že existuje závislost mezi stupněm viktimnosti a vlastnostmi, které charakterizují určitou skupinu obětí. Existují místa a časové okamžiky, se kterými se spojuje velká míra rizik vznikajícího ohrožení. Pravděpodobnost, že se staneme obětí některého trestného činu vzniká v případě, že se těmito místům a časovým okamžikům nevyhýbáme. I bez provádění větších výzkumů je zřejmé, že např. ve větších městech je větší pravděpodobnost stát se obětí některého násilného trestného činu nežli na venkově.

¹⁾ D.Houbová a kol., Psychologie pro právníky, Ofsetova tiskárna 1998, strana 189

2.3 VIKTIMIZACE

„Viktimizací se míní proces poškozování a způsobování újmy, čímž se fakticky z jedince stává oběť určitého trestného činu. Jde o děj, který je složitější, než by se na první pohled mohlo zdát. Viktimizace začíná, ale zpravidla nekončí vlastním útokem na oběť. Výzkumy naznačují, že z psychologického hlediska je újma způsobená trestným činem pouze úvodním dějem, na který navazují další zraňující události. Viktimizace má svou dynamiku, která překračuje bezprostřední a přímé důsledky spáchaného trestného činu.“¹⁾

2.3.1 FÁZE VIKTIMIZACE

Z hlediska bezprostřední souvislosti s trestným činem se rozlišuje újma primární, sekundární a terciární.

2.3.1.1 PRIMÁRNÍ ÚJMA

Primární újma má přímou souvislost s trestným činem způsobeným pachatelem. Vzniká jako přímý, bezprostřední důsledek trestného činu. Primární rány dále rozlišujeme na fyzickou, finanční (materiální) a emocionální újmu.

Fyzická újma – fyzickou újmu je zde myšleno narušení fyzické integrity od lehké újmy až po těžkou újmu na zdraví, nebo smrt. Dle trestního zákona se jedná o trestné činy proti lidskému zdraví např. trestný čin ublížení na zdraví dle § 221, § 222, § 223 a dle § 224. Trestný čin loupeže dle § 234, trestný čin vydírání dle § 235 trestního zákona, dále pak trestný čin znásilnění dle § 241 trestního zákona a v neposlední řadě trestný čin vražda dle § 219 trestního zákona.

¹⁾ L. Čírtková, Policejní psychologie, Support 1996, strana 110

Materiální újma – finanční újmou je zde myšleno zcizení movitých věcí, poškození či podvod, zároveň i ušlý zisk nebo náklady spojené s uzdravením. V praxi se jedná např. o trestný čin krádeže dle § 247, podvodu dle § 250, zpronevěry dle § 248 nebo trestný čin neoprávněné užívání cizí věci dle § 249 trestního zákona.

Emocionální újma – při emocionální újmě dochází i k psychickému poškození, přičemž citové rány nejsou viditelné. S emocionální újmou přímo souvisí prožitky ze samotného trestného činu a způsob, jakým pachatel zacházel s obětí.

„Emocionální rány jsou těžko objektivně postižitelné, protože se odvíjejí v prožívání oběti a souvisejí s jejím osobnostním založením neboli individualitou, mohou být značně ničivé a obtížně odstranitelné, mohou mít rozmanitou podobu např. nespavost, úzkostné stavy, fobie, plačtivost, snížená pracovní výkonnost apod. Emocionální rány nefungují vždy podle jednoduchých racionálních hledisek. Hlubokou emocionální (psychickou) újmu registrujeme běžně i v případech, kdy oběť neutrpěla tělesná zranění ani finanční ztráty, jako je tomu například u přepadených zaměstnanců bankovních poboček. Přestože při loupežném přepadení vyvázli bez zranění a bez osobní materiální ztráty, potýkají se dlouhou dobu s různými psychickými problémy. Poškození nejsou zasaženi rozsahem materiálních ztrát.“¹⁾

2.3.1.2 SEKUNDÁRNÍ ÚJMA

Sekundární újma vzniká až druhotně v návaznosti na již spáchaný trestný čin. Zdrojem sekundární újmy může v první řadě být samotný pachatel, který zastrahuje oběť, čímž oběť dále traumatizuje. Dále může sekundární rány zapříčinit nevhodný postup ze strany policie nebo justičních orgánů (např. nevhodně vedený výslech) a v neposlední řadě nesprávné reakce sociálního prostředí (např. odmítavý postoj blízkého okolí vůči oběti v případě znásilnění). Sekundární rány jsou výlučně

¹⁾ L. Čírtková, Kriminální psychologie, Eurounion 1998, strana 111

psychologického rázu a mohou oběť z celkového pohledu zraňovat mnohem hlouběji než rány primární.

Sekundární rány jsou tvořeny pocitem nespravedlnosti, pocitem nedůstojnosti a pocitem izolace.

Pocit nespravedlnosti - spousta faktorů může v průběhu vyšetřování a soudního projednávání případu negativně ovlivňovat psychický stav oběti, který může vést až k vyvolání pocitu nespravedlnosti (např. vyšetřování pachatele na svobodě, nízký trest). Pocit nespravedlnosti vychází ze skutečnosti, že poškozený je odkázán sám na sebe, mívá se zájmu státních organizací, které by obětem napomohly reintegrovat se do svého sociálního prostředí. Takovýto zájem státních organizací by jistě eliminoval pocit nespravedlnosti.

Pocit nedůstojnosti - v důsledku krutého zacházení pachatele s obětí a později necitlivě vedeného vyšetřování může docházet k pocitu ponížení a ztráty lidské důstojnosti. Stejně tak nevhodný přístup vůči obětem ze strany sociálního okolí může vést k pocitu ponížení.

„Empirické výzkumy opakovaně potvrdily všeobecnou tendenci většiny lidí vyhýbat se kontaktům s poškozenými a oběťmi trestných činů. Tato tendence je spojena s implicitní laickou teorií o tom, že oběť nese nějakým způsobem vinu na tom, co se jí přihodilo protože, např. nebyla dostatečně opatrná, byla příliš nápadná svým způsobem života apod. Tento stereotyp o podílu na zavinění má svoji psychologickou funkci. Umožňuje totiž utišit svědomí lidí kolem.“¹⁾

Pocit izolace - Pocit izolace pociťuje oběť, která je blízkým okolím označována za spoluviníka na její viktimizaci. Při tomto pocitu oběť prožívá změny v bezprostředním sociálním okolí (např. v rodině, na pracovišti, v místě bydliště

¹⁾ L. Čírtková, Policejní psychologie, Support 1996, strana 112

apod.) Realita bývá taková, že na oběť je nahlíženo jako na „přítěž“. Blízké okolí nechce být situací poškozeného zatěžováno, z čehož pramení, že se snižují vzájemné kontakty, chování vůči obětem není již tak vřelé a dochází ke ztrátě přirozenosti. Tyto změny v chování a přístupu vůči oběti jsou velmi citlivě registrovány. Dochází pak k tomu, že oběť se utvrzuje v dojmu, že je jiná, než bývala dříve.

Příklad z vlastní praxe:

„Prodavač: Josef P., stáří 57 let, ženatý, vyučen jako automechanik, na benzinovém čerpadle pracuje jako zaměstnanec 4 roky.

Ve večerních hodinách, kolem 20.00 hod. vtrhli do prodejní části benzinového čerpadla dva kuklou maskovaní pachatelé. Jeden z nich byl ozbrojen střelnou zbraní. Od prodavače Josefa P. požadovali vydání tržby. Tento jim tržbu odmítl vydat a chtěl zavolat policii. V tom ho ozbrojený muž udeřil střelnou zbraní do obličeje a po jeho pádu na zem do něj začali oba pachatelé kopat. Když prodavač zůstal nehybně ležet na zemi, maskovaní muži opětovně požadovali vydání tržby a začali prodavače prohledávat. Poté, co mu vzali z kapsy peněženku s finančním obnosem, z prodejny utekli. Po oznámení případu na policii náhodným zákazníkem byl prodavač převezen do nemocnice, kde byl čtrnáct dnů hospitalizován s poraněním hlavy.

U výsledku mimo jiné uvedl, že již nikdy v budoucnu by pachatelům nevzdoroval. Peníze by raději vydal po první výzvě. Psychicky se cítil velice špatně, měl pocit bezmocnosti a zostuzení, protože neubráníl sám sebe a jako muž vlastně selhal.

Vzpomínky na loupežné přepadení se mu neustále vracely, v noci se probouzel, měl pocit, že se mu všichni známí vyhýbají, na pracovišti měl neustále strach, zůstal zde pouze proto, že by ve svém věku jinou práci nenašel. Tyto pocity přetrvávaly 9 měsíců. Na doporučení své ženy navštívil psychiatra, kterého navštěvoval jedenkrát v týdnu po dobu čtyř měsíců. Poté se jeho stav zlepšil. Ironií osudu je, že za dva roky byl na stejném benzinovém čerpadle opětovně loupežně přepaden ozbrojeným pachatelem, kterému však tržbu bez váhání vydal.“

„Servírka: Kateřina B., stáří 25 let, vyučená jako číšnice ve vinárně pracuje jako zaměstnankyně 2 roky.

Tři dosud nezjištění pachatelé maskovaní černými kuklami vstoupili kolem 01.30 hod. do jedné vinárny v Litoměřicích, kde v tu chvíli byla pouze servírka Kateřina B. Jeden z pachatelů na ni namířil černou pistolí nezjištěné značky a plynulou češtinou jí řekl: "Sedni si a drž hubu!" Další dva odcizili z pokladny, která byla v baru, 13 igelitových sáčků s finanční hotovostí 23 000,- Kč. Peníze dali do igelitové tašky a odešli z baru ven. Ozbrojený muž řekl servírce, ať zde sedí ještě 30 minut, že by jí nerad ublížil. Poté odešel.

Vzhledem k tomu, že číšnice byla ve vinárně zcela sama a při samotné loupeži nedošlo k fyzickému násilí, byla jednou z možných verzí i fingovaná loupež. Z těchto důvodů byla číšnice několikrát vyslýchána policisty a byly prováděny různé vyšetřovací pokusy opět za přítomnosti číšnice. Pachatele se nepodařilo zajistit.

Po ukončení vyšetřování Kateřina B. mimo protokol uvedla, že samotné vyšetřování bylo pro ni mnohem horší než samotná loupež. Někteří policisté se k ní chovali velice nepříjemně, osočovali ji, že si tržbu ponechala a loupež si vymyslela. To nesla psychicky velice těžce a mělo to za následek, že se v noci často probouzela. Na celou událost musela myslet, měla trauma ne ze samotné loupeže, ale z vyšetřování.“

2.3.1.3 TERCÍÁRNÍ VIKTIMIZACE

Jelikož je trestný čin pro člověka náhlou událostí a novou životní zkušeností, dochází k tomu, že je velice silně otřesena vnitřní stabilita člověka a jeho autoregulační mechanismy.

Terciální viktimizace z psychologického hlediska zkoumá jakým způsobem se jedinec dokáže vyrovnat s prožitou událostí a vzniklou vlastní ujmou. Dále se hovoří o terciální viktimizaci jestliže se jedinec nedokáže vyrovnat s kritickou událostí, přestože došlo již k soudnímu vyrovnání a pachatel byl po zásluze potrestán. U obětí

přesto dochází k zásadním psychickým změnám, které mohou být až trvalé. Tato situace je obětí vnímána jako rána osudu, oběť si mnohdy klade otázku „proč zrovna já“.

2.4 OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ

V rámci předmětu kriminologie rozumíme obětí osobu fyzickou, která trestným činem utrpěla újmu na životě, zdraví, majetku, cti nebo jiných právech. Za oběť jsou pokládány i osoby právnické (organizace, firmy). Újma nemusí být způsobena pouze trestným činem, ale též, válkou, živelnými pohromami, dopravními nehodami (např. letecké, lodní, vlakové). Patří sem i oběti teroristických akcí a politické diskriminace.

2.4.1 TYPOLOGIE OBĚTI

„Ve snaze vysvětlit sklon některých jedinců k viktimizaci, je zkoumána též osobnost oběti. Cílem je odhalit trs vlastností osobnosti či vzorců chování, jež takový sklon zakládají.“¹⁾

„Jedna z nejstarších typologií Hanse von Hentiga vymezila tyto skupiny nejčastěji se vyskytujících obětí: děti a mládež, ženy, starší lidé, duševně nemocní a duševně poškození (slaboduší, alkoholici, narkomani), přistěhovalci příslušníci menšin, osoby trpícími depresi, hlupáci, ziskuchtiví, prostopášníci, osamělí lidé, tyrani rodin.“²⁾

„Jeden z prvních zakladatelů viktimologie – izraelský kriminolog Mendelsohn již ve svých počátcích studiích roztřídil oběť do pěti kategorií, a to za užití kritéria formou zavinění.

¹⁾ K. Netík, D. Netíková, S. Hájek, Psychologie v právu, Beckova skripta 1997, strana 87

²⁾ O. Novotný, J. Zapletal a kolektiv, Základy kriminologie, Karolinium 1996, strana 55

1. Zcela nevinná oběť – oběť loupežného přepadení (obsluha benzinového čerpadla, poštovní doručovatelka apod.)
2. Oběť z neznalosti je dle Mendelsohna stejně vinná jako samotný pachatel.
3. Oběť provokující, která je spoluvina na trestném činu.
4. Oběť, která ztrátou své sebekontroly je více vinna nežli samotný pachatel – například ztráta přičetnosti nebo nesplnění zákonných podmínek nutné obrany.
5. Zcela vinná oběť – vlivem probíhajícího trestního řízení nejčastěji již ve fázi vyšetřování, kdy se zjistí, že původně obžalovaný je nevinný, neboť jednal v legitimní nutné obraně.¹⁾

L. Čírtková (1998) uvádí nejznámější rozdělení obětí do jednotlivých typologií, které provedl viktimolog egyptského původu E. A. Fattah (1967). Ten je uvedl do literatury a rozlišil je na 5 kategorií, a to:

„Zúčastňující se oběť“

Kriminálnímu činu předchází interakce mezi pachatelem a obětí, která nezanedbatelným způsobem ovlivňuje motivaci pachatele. Jde o poměrně velmi častou situační konstelaci odpovídající statistickému poznatku o násilných trestných činech, že pachatel a oběť se ve většině případů vzájemně znají.

Nezúčastňující se oběť

Před činem nedochází k interakci mezi pachatelem a obětí, motivace kriminálního jednání nemá přímou „vztahovou“ vazbu na oběť. Oběť v tomto případě neměla možnost vnímat potencionální ohrožení dříve než v momentu samotného útoku.

¹⁾ D. Houbová a kol., Psychologie pro právníky, Ofsetova tiskárna 1998, strana 185

Provokující oběť

Z názvu již plyne, jakým způsobem ovlivnila interakce mezi pachatelem a obětí spáchaný čin. Provokující oběť podcenila nebezpečnost situace, špatně odhadla pachatele a záměrně či bezděčně se vystavila silně viktimogenní situaci. U provokujícího typu, ať už v mužském či ženském vydání, obvykle shledáváme výrazné osobnostní a behaviorální viktimogenní faktory. S provokujícím chováním se však můžeme setkat i u jinak vyrovnaných sebeovládajících se osob, které jsou momentálně zatlačeny do kouta například nesnesitelným ponižováním.

Latentní oběť

Obvykle se vyznačuje přítomností všech viktimogenních faktorů. Role oběti není ovšem veřejná, újma není formálně známa. Velká latence se předpokládá zejména u obtížně kontrolovatelných jevů, jako je násilí (fyzické, psychické či sexuální) páchané v rodinách. S větší latencí lze počítat rovněž u deliktů, jejichž zveřejnění formou oznámení naráží na četné emociální bariéry a společenské předsudky jako např. sexuální zneužívání dětí. Právě výzkumy zaměřené na latentní oběti (např. anonymní dotazování dospělých osob na viktimizaci v dětství) umožňují korigovat statistické odhady výskytu určitých trestných činů. Jsou totiž důležitým pramenem informací, který doplňuje oficiální policejní (kriminální) či soudní statistiky, jež zahrnují pouze oficiálně zaregistrované a stíhané případy.

Příklady z vlastní praxe :

„Prodavačka: Věra K., stáří 58 let, vdaná, vyučena prodavačkou, prodejnou s potravinami vlastní 7 let.

V odpoledních hodinách kolem 14.15 hod. v době, kdy v prodejně nebyl žádný zákazník, vešel do prodejny s potravinami v okr. Litoměřice muž ve stáří kolem 20 let a začal si zde prohlížet vystavené zboží. Po dotazu prodavačky Věry K., jaké má přání, k ní mladík přistoupil, jednou rukou jí ze zadu uchopil za krk a druhou rukou ji mával nožem před obličejem, přičemž požadoval vydání tržby. Prodavačka se snažila

ze sevření vyprostit, přitom byla poraněna nožem na krku. Když prodavačka začala volat o pomoc, mladík z prodejny utekl, aniž by zde něco odcizil. Oběť byla schopna poskytnout popis mladíka a dále to, že jí je povědomý, ale neví odkud.

Během dvou měsíců byl jako pachatel tohoto případu usvědčen 19 letý mladík, který pocházel z města vzdáleném 17 km od místa činu. Ve své výpovědi uvedl, že do této prodejny chodil nakupovat v době, kdy zde v obci prováděl výkopové práce se soukromou firmou asi před půl rokem. V prodejně byl celkem asi v pěti případech. Jednalo se o pachatele, který v minulosti nebyl nikdy trestně stíhán. “

„Bankovní úřednice: Eva K., stáří 47 let, v oboru pracuje již 22 let.

V dopoledních hodinách kolem 10.10 hod vešel do banky v okrese Litoměřice muž se slunečními brýlemi na očích a s parukou na hlavě, který držel v ruce neurčitý balíček. začal vyhrožovat Pracovníci banky za přepážkou, že jestli nevydá peníze vyhodí banku do vzduchu. Úřednice vzala ze své přihrádky finanční obnos a bez řeči jej vydala pachateli. Ten peníze vzal a z banky utekl.

Bankovní úřednice uvedla, že i když nevěděla, o jakou zbraň nebo výbušninu se jedná, peníze raději vydala, aby se v bance nikomu nic nestalo, a pak teprve celou věc oznámila své nadřízené. Později uvedla, že z této loupeže nemá příjemný pocit, ale psychicky se cítí být zcela v normálu. Pachatele se do současné doby nepodařilo zjistit. “

„Oběť: Jana V., stáří 32 let, zdravotní sestra.

V noční době kolem 02.35 hod. při cestě parkem byla znenadání fyzicky napadena Jana V. , když se vracela domů. Park se nachází v okrajové části města v okr. Litoměřice. Předem žádnou postavu ve své blízkosti neviděla, ani neslyšela. Útok byl náhlý, nechápala proč najednou upadla na zem. Když se chtěla postavit, uviděla před sebou nějakou postavu – muže, který se jí snažil odcizit tašku. Tu však stále pevně držela. Najednou ji pachatel dvakrát surově udeřil přímo do obličeje,

tašku jí vytrhl a z místa utekl. Poškozená utrpěla frakturu nosu a tržnou ránu v obličeji.

V tomto případě, i když oběť žádným způsobem pachatele neprovokovala, podcenila viktimgenní situaci tím, že v pozdní době procházela osamoceným místem, kde nebyl výskyt jiných osob. Pachatel tohoto případu byl zjištěn během dvaceti dnů. Jednalo se o dvacetiletého mladíka, který byl již v minulosti pro stejnou trestnou činnost soudně trestán a celkem během 3 měsíců provedl 12 obdobných loupeží osamocených žen.“

Nepravá oběť

Role oběti je získána omylem, nedopatřením, shodou nešťastných náhod. Osoba se ocitla v nesprávnou dobu na nesprávném místě a stala se zcela náhodně a často také v zastoupení někoho jiného obětí. Útok původně směřoval jiným směrem.^{“1)}

2.4.2 INTERAKCE PACHATEL – OBĚŤ

Viktimologie se mimo jiné zaměřuje na popis a výklad specifické interakce mezi pachatelem a obětí v době spáchání trestného činu, na způsob, jímž oběť ke spáchání deliktu přispívá, na zvláštnosti osobnosti individua, které zvyšují pravděpodobnost, že se stane obětí.

„Trestný čin s individuální obětí je zpravidla výsledkem dynamické interakce mezi pachatelem a obětí. Míra fyzického násilí užitého pachatelem v deliktech proti osobě závisí do určité míry též na chování oběti v situaci napadení.“²⁾

Vztah mezi obětí a pachatelem je specifickým faktorem, který je ve většině případů velmi významný, jak pro vznik samotné kriminogenní situace, tak pro další

¹⁾ L. Čírtková, Kriminální psychologie, Eurounion 1998, strana 109

²⁾ K. Netík, D. Netíková, S. Hájek, Psychologie v právu, Beckova skripta 1997, strana 88

průběh trestného činu. Má podstatný vliv při odhalování a vyšetřování trestného činu.

Velmi důležité jsou vztahy jak subjektivní, tak vztahy objektivní, existující nezávisle na oběti a pachateli. Objektivně existující vztah je takový, jestliže oběť a pachatel pracují ve stejném podniku nebo bydlí ve stejné městské čtvrti. Tato skutečnost však oběma osobám nemusí být vůbec známa. Tento faktor se však může uplatnit při viktimizaci tak, že usnadní náhodné setkání oběti s pachatelem.

Vztahy mezi obětí a pachatelem, které mají subjektivní povahu, jsou však častější. Tyto vztahy si obě strany navzájem uvědomují, vzájemným chováním se dokonce i vytvářejí. Může jít jak o vztahy jednostranné, tak častěji o dvoustranné. Jde např. o vztahy v rodinné, manželské, milenecké, pracovní. Subjektivní vztahy zpravidla mají emoční náboj (sympatie, přátelství, láska, antipatie, nepřátelství, nenávisť, atd.). Subjektivní vztah často usnadňuje spáchání činu a je pro pachatele velice výhodný tím, že pachatel zná osobní, majetkové poměry a zvyklosti oběti, což může pachatel využít ve svůj prospěch, neboť má důvěru oběti (např. pohlavní zneužívání). V některých případech je však tento vzájemný vztah nevýhodný (např. při znásilnění je pachatel identifikován).

2.5 PSYCHOLOGICKÉ A SOCIÁLNÍ ASPEKTY PROŽÍVÁNÍ ÚJMY

2.5.1 PROŽÍVÁNÍ Z POHLEDU PSYCHOLOGIE

Jestliže cílem této bakalářské práce je zjištění prožitků obětí trestného činu loupežného přepadení, je důležité vymezit pojem samotného procesu prožívání.

„Prožívání vyjadřuje souhrn procesů, jejichž příklady jsou cítění, vnímání, představy. Prožívání je souhrnný název pro všechny vnitřní, subjektivní psychické procesy, které tvoří celek, z něhož mohou být jednotlivé modalities prožívání jen vyabstrahovány, mohou však tvořit zážitkovou dominantu. Prožívání probíhá v čase,

má počátek, průběh a konec. V prožívání vystupuje nejen obraz toho, co se právě v subjektu a jeho okolí děje, ale vztah k minulosti (vzpomínky) a k budoucnosti (snění, očekávání).¹⁾

J. Štefanoviče (1974) uvádí, že v průběhu svého života každý jedinec něco vnímá, na něco vzpomíná, o něčem přemýšlí, má nějakou náladu, touhu, přání, dělá si plány apod. Jeho vnitřní zážitky jsou vlastní pouze jemu a kdyby o nich svým přátelům nebo komukoliv jinému nic neřekl, nemohli by zjistit jejich obsah. Lze konstatovat, že prožíváním označujeme to, co si člověk sám ze svého duševního života sebepozorováním uvědomuje.

V prožívání člověk odráží to, co se děje kolem něj (vnější svět), a dokáže sám sebe v okolním světě odlišit. Uvědomuje si v něm své postavení v čase, v prostoru a ve společnosti. Podstatným znakem prožívání je to, že ho člověk za běžných okolností vztahuje na sebe. Zcela sám si uvědomuje, že něco prožívá a že to prožívá právě on, a ne někdo jiný.²⁾

2.5.2 CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY A OBSAH PROŽÍVÁNÍ

Podle J. Štefanoviče (1974) k nejzákladnějším charakteristickým znakům prožívání patří subjektivnost, jedinečnost, časová plynulost, nevyjádřitelnost chování a řeči. Každé prožívání je subjektivní. Pouze prožívajícímu subjektu je znám obsah prožívání a on je ten, kdo jako jediný zná obsah prožívání. U každého jedince je proto prožívání zcela jiné, je jedinečné, v jisté podobě může být i neopakovatelné. Téměř všechny vzpomínky na nějakou prožitou událost se v něčem odlišují, z čehož vyplývá, že první a další prožití není totožné. Prožívání probíhá v čase. Můžeme je charakterizovat jako „proud vědomí“, který se dá rozdělit na časové jednotky (minuty, hodiny, roky) a má časové úseky v životních obdobích

¹⁾ M. Nakonečný, Základy psychologie, Academia 1999, strana 31

²⁾ J. Štefanovič, Psychologie pro gymnázia a pedagogické školy, Státní pedagogické nakladatelství, vydání 1974, strana 13

(mládí, dospělost, stáří). V prožívání není možné přesně vymezit přítomnost, protože zasahuje jak do minulosti, tak i do budoucnosti.

Prožívání nezahnuje celou psychiku subjektu, pouze to, co si subjekt uvědomuje. To, co si člověk uvědomuje při prožívání, znamená, že prožívání chápe, uvědomuje si souvislosti mezi obsahem svého prožívání (svých zážitků) a určitými vnějšími souvislostmi. U některých zážitků však může toto vědomí souvislostí chybět, přičemž v psychice člověka se to také nemusí promítat do jeho momentálního prožívání. Podkladem prožívání jsou i fyziologické děje, které si při samotném prožívání nemusíme přímo uvědomovat. Nelze říci, že celé prožívání se vyjadřuje navenek v chování. Např. to, nač momentálně vzpomínám nebo nač myslím, nemusím vyjádřit navenek svým chováním a jednáním.

Prožívání je mnohem bohatší než vnější chování a nelze jej chováním ani jednáním zcela úplně vyjádřit. U subjektu se z těchto důvodů podle vnějšího chování nedá určit celé prožívání. Subjekt však nemusí navenek ve svém chování projevovat právě to, co zrovna prožívá. Může být např. smutný, ale dokáže se přetvářet a chovat se vesele, nebo může říkat něco jiného, než to co si ve skutečnosti myslí. O prožívání lze i hovořit, avšak celý obsah prožívání se zpravidla nedá zachytit a vyjádřit řečí. Subjekt většinu svých zážitků neumí vyjádřit řečí, ať už proto, že si je jasně a zřetelně neuvědomuje, anebo proto, že se nedokáže vhodně slovně vyjádřit. Zejména při duševních chorobách se nedá prožívání vyjádřit řečí. Proto slovní projev nemusí vždy přesně vyjadřovat prožívání a ani podle něho nelze učinit závěr o celém prožívání.

Součástí lidského prožívání jsou tři základní skupiny, a to psychické procesy, psychické stavy a psychické vlastnosti. „Prostřednictvím psychických procesů člověk ve své psychice (ve svém vědomí) odráží vnější objektivní a vnitřní svět (tzv. poznávací procesy), prožívá svůj vztah k němu (citové procesy) a projevuje svou snahu působit na vnější svět nebo na sebe samého (volní procesy). Psychickým stavem označujeme momentální duševní rozpoložení, které ovlivňuje intenzitu

aktivity člověka. Psychickými vlastnostmi rozumíme rysy osobnosti, které ji charakterizují a které se projevují v povaze, kvalitě jejího chování a jednání.

Na základě dojmů a pocitů člověk poznává nejen vnější a vnitřní svět, který v něm vyvolává prožívání, ale vytváří si k němu i svůj zvláštní kladný nebo záporný vztah. Prožívání kladného nebo záporného vztahu k ostatním lidem, k sobě samému, k předmětům a událostem vnějšího světa a k vnitřním (tělesným a psychickým) procesům v organismu nazýváme city nebo emoce. Tyto úzce souvisí se samotným prožíváním.¹⁾

2.5.3 DOPAD TRESTNÉHO ČINU NA OBĚŤ

„Bezprostřední prožívání újmy, představuje aktuální reakci jedince na primární viktimizaci. Je pochopitelné, že duševní vyrovnání se s náhlou negativní událostí má individuálně různý průběh.“²⁾

Jestliže hovoříme o dopadu trestného činu na oběť, lze konstatovat, že jde o psychologický dopad kriminálního deliktu na samotnou oběť. Újma, která je bezprostředně prožívána po kriminálním činu, představuje bezprostřední aktuální reakci oběti na primární viktimizaci. Tyto reakce jsou u každého jedince jiné, mají různou intenzitu a dobu trvání.

„Obecně vzato, představuje viktimizace silně stresující událost, která je nenadálá, neočekávaná, svévolná a nepředvídatelná. Vyznačuje se tím, že

- je prakticky nemožné se na ni dopředu připravit,
- je nesmírně obtížné se s ní rozumově vypořádat (tj. odpovědět si na otázku, proč incident potkal zrovna nás),
- bývá často téměř nemožné se jí vlastním přičiněním vyhnout.

¹⁾ J. Štefanovič, Psychologie pro gymnázia a pedagogické školy, Státní pedagogické nakladatelství, vydání 1974, strana 14

²⁾ L. Čírtková, Policejní psychologie, Support 1996, strana

Všechny uvedené znaky ve svém souhmu způsobují, že viktimizace je prožívána poškozeným či obětí jako krize, která ohrožuje jádro osobnosti, tj. vlastní já. Dominuje pocit zaskočení, nepříjemného překvapení. Typická bývá proto reakce: Proč zrovna já? Nikdy jsem si nemyslel, že se to přihodí zrovna mně. V prožívání oběti se obvykle setkáváme s příznaky, které signalizují emocionální újmu. Někteří psychologové zavádějí v této souvislosti výraz - neviditelné rány vznikající jako důsledek kriminálního útoku.¹⁾

Do těchto neviditelných ran patří, pocit zneuctění, ztráta pocitu důvěry a ztráta pocitu autonomie.

Pocit zneuctění - oběti tento pocit vnitřně prožívají tím, že zlo vyhrává nad dobrem, neexistující spravedlností, ztratily víru v dobro a že oproti druhým lidem jsou jiní. Tyto projevy lze u mužů očekávat intenzivnější než u žen, neboť jsou biologicky a geneticky předurčeni k tomu, aby se dokázali ubránit případnému útoku nebo agresi.

Ztráta pocitu důvěry - předpokladem vyzrálého a duševně vyrovnaného jedince je mimo jiné i schopnost důvěřovat nejen sobě, ale i prostředí, ve kterém žije, pracuje, tedy svému nejbližšímu sociálnímu okolí. K běžnému životu je zapotřebí, abychom důvěřovali nejen svým přátelům a známým lidem, ale i lidem, které neznáme. V dnešní době žijeme ve světě a v demografických šířkách, kde se lidé řídí společenskými obyčejí, zvyky, pravidly, normami a zákony, které se v podstatné míře respektují.

Jestliže však dojde k porušení těchto norem a zákonů nepředvídatelným kriminálním činem ze strany druhé osoby, veškeré ideály získané v průběhu života

¹⁾ L. Čírtková, Kriminální psychologie, Eurounion 1998, strana 113

oběti jsou silně otřeseny. V tomto okamžiku bývá důvěra ochromena a ze strany oběti dochází ke ztrátě důvěry. Oběť se v těchto případech cítí bezbranná a vydaná ostatním na pospas.

Ztráta pocitu autonomie (kontroly) - psychicky vyrovnaný jedinec má zpravidla pocit, že rozhoduje o svém jednání a o tom, jak se sám jak se v běžných životních situacích zachová. Přitom předpokládáme, že jsme schopni kontrolovat životní situace, ve kterých se za daných okolností můžeme ocitnout. Jestliže jsou tyto životní okolnosti nepříznivé, můžeme je vlastní aktivitou překonávat. Prožitkem kriminální události oběť zpravidla o tyto jistoty přichází a pocit vlastní autonomie je narušen. Oběť tímto útokem ztrácí pocit autonomie. Dochází k tomu, že náhled na svou osobu a na okolí se rozpadá, obranné mechanismy, které udržují duševní stabilitu, jsou narušeny.

2.5.4 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY PROŽÍVÁNÍ ÚJMY

Každé prožívání má svou dynamiku. Podle intenzity útoku pachatelem proti oběti a dle momentálního psychického stavu oběti a jejího prožívání se dle L. Čírtkové (1998) rozlišují určité etapy či fáze vyrovnávání se s krizí. Zpravidla prochází prožívání újmy třemi fázemi:

- fáze nárazu neboli šoku,
- fáze hojení (nastupující, předběžné adaptace),
- fáze zhojení (konečná adaptace).

Fáze šoku

K fázi šoku, neboli k fázi nárazu dochází bezprostředně po trestném činu. Většina obětí je překvapena kritickou událostí. Dynamika prožívání odpovídá stresovým reakcím. „Velmi často lze chování a prožívání obětí popsat jako „ztuhnutí úlekem“. Ztuhnutí je vystřídáno dezorganizací. Poškozený se cítí a jedná zmateně.

Nemůže a nechce uvěřit tomu, co se odehrálo. Uplatňují se obranné mechanismy, zejména popření nebo regrese. Někdy bývá nápadná jeho netečnost. Celková psychická dezorganizace se projevuje neschopností se srozumitelně vyjadřovat, souvisle mluvit a racionálně uvažovat. Přirozené jsou rovněž poruchy fungování paměti zejména procesu vybavování. Délka této fáze je individuálně odlišná od několika hodin až po delší časový úsek v rozpětí několika dnů.¹⁾

V této fázi se zpravidla dostaví oběť na policii oznámit trestný čin a je na policistech, aby se k oběti kriminálního útoku zachovali profesionálně a při jednotlivých procesních úkonech využili získané poznatky o dopadu trestného činu na oběť.

Ve fázi šoku se dle L. Čírtkové (1998) vyskytují dva hlavní vzorce chování, a to expresivní chování a kontrolované chování. „Oba druhy chování jsou plnohodnotné, tj. signalizují vážný otřes oběti. Při expresivním chování jsou rozjitřené, silné a často i protichůdné vnitřní emoce jako strach, vztek, zoufalství atd. ventilovány navenek. Na první pohled je i laikovi zřejmé, že je jedinec otřesen tím, co se přihodilo. Při kontrolovaném chování chybí vnější výraz. Oběť působí navenek strnule, strojeně, jakoby chladně. Nepoučený laik by se dokonce mohl mylně domnívat, že oběti se událost nedotkla, či že líčená událost je smyšlená.“²⁾

Fáze hojení

V této fázi se oběť s kriminální událostí začíná postupně vyrovnávat. Subjekt zpracovává prožitou událost, která je vnitřně vnímána jako trauma a vřazuje je do své osobní minulosti. Dle L. Čírtkové (1998) zpravidla kolísá mezi dvěma polohami, které se střídají v čase. „Pro první polohu je příznačné, že se postižený jedinec k traumatické události prožitkově navrácí. Hovoří o ní, konfrontuje své pocity v komunikaci s ostatními z blízkého okolí, znovu je zaplavován silnými emocemi smutku či zloby, strachu, odporu i pocity viny. Druhá poloha je psychologicky

¹⁾ L. Čírtková, Policejní psychologie, Support 1996, strana 215

²⁾ L. Čírtková, Kriminální psychologie, Eurounion 1998, strana 115

opačná. Oběť odmítá o traumatu hovořit a snaží se popřít své přirozené pocity, stahuje se do sebe. Touto dynamikou se vysvětlují časté výkyvy v náladách a chování poškozených a obětí. Náhlá vzednutí i náhlá utišení emocí jsou v této fázi průkazem přirozeně postupující adaptace na prožitou krizi. Jedinec se postupně smiřuje se vzniklou situací, pochopení a racionální zpracování situace postupně zatlačuje původní pocity zoufalství a smutku. Přivyknutí novým okolnostem a prožitkové zpracování krize však není stabilní, časté bývají kratší či delší úseky dekompenzace, ve kterých dochází k revokaci původních stavů a prožitků jako pláč, bezradnost, ztráta životní perspektivy apod. Délka trvání této fáze je opět individuálně odlišná. Souvisí rovněž s hrubostí utržených ran a rozsahem újmy. U obětí závažných trestných činů může trvat poměrně dlouho, třeba i jeden rok. Dnes jsou k dispozici detailní poznatky zejména k tzv. traumatu ze znásilnění (rape trauma) a k traumatu ze sexuálního zneužívání v dětství.

Jsou známy jednotlivé kroky, kterými prochází proces hojení. Využívají se při odborné psychologické péči o tyto oběti. Je s nimi seznamováno i blízké okolí poškozeného, aby dovedlo správně reagovat například na etapu popírání („nic se nestalo, to zvládnou sám, pomoc nepotřebuji“) či etapu deprese nebo sebeobviňování.“¹⁾

Případ z vlastní praxe :

„V praxi se setkáváme s případy, ve kterých oběti svým chováním a vyjadřováním budí dojem, že celá událost je vymyšlená, nebo dokonce fingována, i když tomu tak není. K této domněnce, nebo dokonce i k vyšetřovacím verzím ze strany policistů přispívá dobře promyšlený způsob provedení činu ze strany pachatelů a nepřirozené chování oběti v době samotné loupeže. V roce 2001 kolem 10.00 hod. došlo k loupežnému přepadení benzinového čerpadla v okr. Litoměřice, kde pachatelé po obsluze požadovali vydání tržby. Jelikož byli ozbrojeni střelnou

¹⁾ L. Čírtková, Kriminální psychologie, Eurounion 1998, strana 116

zbrani, jeden zaměstnanec pachatele zavedl do kanceláře, kde se nacházel trezor a tržbu ve výši 250 000,- Kč jim z trezoru vydal. V této době byl druhý zaměstnanec za budovou, kde zametal. V tomto případě vlastně pachatelé odcizili z uzamčené kanceláře z trezoru, ke kterému je třeba znát číselný kód, uvedenou finanční hotovost. Pachatelé navíc při svém odchodu vyndali z monitorovacího systému videokazetu, na které byli zachyceni, a dále zaměstnance obsluhy uzamkli ve skladu. Z prodejny benzinové stanice odešli a poté odjeli vozidlem. Nebýt svědecké výpovědi náhodné osoby, která při příjezdu na benzinovou stanici viděla naskakovat do vozidla dva muže, přičemž jeden z nich v ruce držel pistoli, byli by jako hlavní podezřelí se vši pravděpodobnosti zaměstnanci benzinové stanice. Tento případ nebyl do současné doby objasněn,,.

Fáze zhojení (konečná adaptace)

Dle L. Čírtkové (1996) ve fázi zhojení subjekt dospívá ke konečnému zpracování prožitého traumatu. Jeho vzpomínky ztrácejí bezprostřední emocionální náboj, jsou sjednocovány částí psychiky do dynamického a významuplného celku se vzájemným navazováním s prožíváním. Subjekt si zvolil svůj vlastní způsob náhledu na prožitou újmu. V mnoha případech dochází k tomu, že subjekt nejdříve rezignuje, je netečný, lhostejný a bagatelizuje vzniklou újmu. „Záleží na mnoha okolnostech, zda vůbec a v jakém časovém úseku dospívá oběť ke konečnému zpracování trýznivé minulosti a navrácí se opět plnohodnotně do pracovního i osobního života. Podstatou této fáze je psychická reorganizace oběti. T prakticky znamená, že narušená, otrěsená, dezintegrovaná osobnost oběti se znovu integruje. Totéž lze vyjádřit laickým výrazem „člověk se znovu sbírá“. V prožívání jedince již nejsou veškeré city vázány na kritický incident. Jedinec začíná disponovat volnou emocionální energií, kterou může investovat do nových prožitků. Je však třeba poznamenat, že oběť nezapomíná

zcela na prožitá trauma. Ve zpracované podobě zůstává trvalou součástí její osobnosti, neboť sebepojetí, struktura životních jistot a hodnot jsou pozměněny.¹⁾

Lze konstatovat, že zkoumání psychologie oběti má svůj význam pro další upotřebení v praxi. Samotný výzkum obětí přináší cenné informace pro oblast objasňování a vyšetřování trestné činnosti. V současné době se však Policie České republiky nezajímá o prožívání obětí a již vůbec ne o jednotlivé krizové fáze prožívání. Ve většině případů o těchto fázích policistům není nic známo, přestože je to pro samotné vyšetřování velice důležitá problematika. Mezi hlavní úkoly Policie České republiky by nemělo patřit pouze zabránění trestné činnosti, odhalování a objasňování trestných činů a přestupků, ale také mít odborně proškolené příslušníky, kteří budou schopni poskytnout kvalifikovanou prvotní psychologickou, právní a morální pomoc obětem trestných činů, zejména pak násilného charakteru.

2.5.5 SOCIÁLNÍ ASPEKTY PROŽÍVÁNÍ ÚJMY

Sociální aspekty prožívání újmy bezprostředně souvisí se sekundární viktimizací. Jestliže pro poškozené v dostatečné míře nedochází k hladkému průběhu v přípravném řízení, jednání před soudem, konečném odsouzení pachatele a ochraně společenských práv obětí, odráží se to na oběti natolik, že to mimo psychologického prožívání má velký význam v dalším společenském životě obětí. To, co se odehrává uvnitř obětí, se dále odráží v chování oběti navenek. Jsou tím pak silně ovlivněny společenské vztahy a mnohdy se mění sociální postavení oběti vůči blízkému okolí. Poté dochází k izolaci obětí a vyhýbání se kontaktům většiny lidí s poškozenými. Celkově pak dochází k poškození společenských vztahů do takové míry, že se nejenom narušují rodinné vztahy, ale oběti mohou být zcela izolovány od sociálního prostředí jak v místě bydliště, tak na pracovišti. Takovýto sociální dopad na oběti může souviset až se ztrátou zaměstnání.

¹⁾ L. Čírtková, Policejní psychologie, Support 1996, strana 216

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI

Cílem praktické části této práce je:

1. zachytit vývoj trestného činu loupeže v okrese Litoměřice a porovnat jej s ostatními okresy v rámci Severočeského kraje
2. analyzovat místa a dobu spáchání loupeží
3. zjistit případy použití zbraně pachatelí
4. zjistit tvrdá anamnestická data pachatelů (pohlaví, věk a vzdělání)
5. analyzovat podíl četnosti prvopachatelů a recidivistů (trestní minulost pachatelů)
6. zjistit tvrdá anamnestická data obětí (pohlaví a věk)
7. zjistit zda se oběťmi stávají více muži, či ženy
8. zjistit zda se osoby se sníženou schopností obrany stávají častějšími oběťmi
9. zjistit jaký byl způsobený následek obětím
10. charakterizovat oběti z pohledu sociálně pedagogického a psychologického
11. dotazníkovým šetřením zjistit a posoudit prožívání obětí u zkoumaného vzorku 30 respondentů

3.2 ČETNOST TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE

Pokud se budeme v této části bakalářské práce zabývat četností spáchaných trestných činů loupeže v okrese Litoměřice, považujeme za důležité zmínit se o demografickém hledisku samotného okresu Litoměřice. Okres Litoměřice má celkovou rozlohu 1 321,7 km², a nachází se na severu Čech. Počet obyvatel činí 114 182. Z tohoto počtu je 58 025 žen, což představuje 50,82 %, a 56 156 mužů, což činí 49,18%. V okrese Litoměřice se nachází 10 měst o celkové rozloze 239,9 km², ve kterých žije 71 112 obyvatel z celkového počtu, což činí 62,28 %. Na rozloze

1 081,8 km² se nachází 95 obcí, kde žije 43 070 obyvatel z celkového počtu, což představuje 37,72 %.

Okres Litoměřice sousedí s okresy: Teplice, Ústí n.L., Děčín, Česká Lípa, Mělník, Louny a Kladno.

Tabulka č. 1 - přehled počtu případů trestného činu loupeže, objasněných případů a procentuální vyjádření objasněných případů v okrese Litoměřice za pětileté období 1997 – 2001

	1997	1998	1999	2000	2001	celkem
počet případů	48	49	45	32	42	216
objasněno celkem	35	38	36	19	33	161
v %	72,92	77,55	80,00	59,38	78,57	73,68

V tabulce č. 1 je uvedena četnost trestného činu loupeže za pětileté období 1997 – 2001 v okrese Litoměřice (viz příloha č. 1 – graf znázorňující vývoj loupeží v jednotlivých letech 1997 – 2001 v okrese Litoměřice). Dle jednotlivých položek nelze uvést, že četnost loupeží je neustále stoupající či naopak. Nápad je nejvyšší v roce 1998 s 49 případy loupeží. To je zapříčiněno několika ukazateli, jako propuštění osob trestaných v minulosti za obdobný nebo jiný násilný trestný čin, migrací narušených osob nebo sníženou činností samotné Policie České republiky na úseku hlídkové služby, která mimo jiné v okrese Litoměřice neexistuje, a to na místech, kde je předpoklad vyšší viktimmnosti.

Dále je v této tabulce uveden počet objasněných případů a procentuální vyjádření objasněných případů v jednotlivých letech 1997 až 2001 a průměrné procentuální vyjádření objasněných případů za pětileté období. Z tohoto přehledu vyplývá, že v procentuálním vyjádření bylo nejvíce objasněných případů v roce 1999, a to 80 %. Opět je to zapříčiněno několika faktory, jako například zadržením pachatele na místě činu nebo bezprostředně po spáchání loupeže, zajištěním

upotřebitelných stop na místě činu a jejich kladným vyhodnocením, svědeckými výpověďmi nebo operativní činností pracovníků kriminální služby.

Tabulka č. 2 - přehled počtu případů loupeží a objasněných případů jednotlivých okresů v rámci Severočeského kraje

okres počet případů počet objasněných případů		rok					celkem počty
		1997	1998	1999	2000	2001	
Česká Lípa	případy	23	44	26	34	41	168
	objasněno	15	23	25	26	26	115
Děčín	případy	38	37	47	25	44	191
	objasněno	27	28	36	19	38	148
Chomutov	případy	75	63	67	74	62	341
	objasněno	40	45	46	50	43	224
Jablonec n. N.	případy	47	26	29	28	29	159
	objasněno	18	15	17	13	19	82
Liberec	případy	60	63	61	64	57	305
	objasněno	24	34	35	27	18	138
Litoměřice	případy	48	49	45	32	42	216
	objasněno	35	38	36	19	33	161
Louny	případy	31	26	34	36	36	163
	objasněno	18	10	12	25	18	83
Most	případy	88	82	77	74	64	385
	objasněno	44	54	45	35	38	216
Teplice	případy	105	76	97	96	119	493
	objasněno	33	31	52	41	50	207
Ústí n. L.	případy	62	72	71	68	78	351
	objasněno	34	40	26	39	38	177

V tabulce č. 2 byly předloženy vyhodnocené statistické údaje o počtu loupeží za sledované období 1997 – 2001 v jednotlivých okresech v rámci Severočeského

kraje včetně počtu objasněných případů (viz příloha č. 2 – grafické znázornění vývoje loupeží v jednotlivých okresech v rámci Severočeského kraje za pětileté období 1997 – 2001). Z analýzy statistických údajů vyplývá, že nejvíce loupeží bylo za pětileté období spácháno v okrese Teplice 493, na druhém místě v okrese Most 385 případů, na třetím místě v okrese Ústí n. L. 351 případů, v okrese Chomutov 341 případů, v okrese Liberec 305 případů a v okrese Litoměřice 216 případů.

Co se týče počtu objasněných případů za sledované období 1997 – 2001, nejvíce případů bylo objasněno v okrese Chomutov 224, na druhém pořadí je okres Most s 216 objasněnými případy, třetí v pořadí je okres Teplice s 207 objasněnými případy, v okrese Ústí n. L. bylo objasněno 177 případů a v okrese Litoměřice se podařilo objasnit 161 případů loupeží.

Tabulka č. 3 - procentuální vyjádření objasněných případů v jednotlivých okresech v rámci Severočeského kraje

okresy	rok a procentuální vyjádření					celkem průměr
	1997	1998	1999	2000	2001	
	%	%	%	%	%	%
Česká Lípa	65,22	50,00	69,23	73,53	63,41	64,28
Děčín	71,05	75,68	74,47	76,00	84,09	76,26
Chomutov	48,00	68,25	65,67	63,51	67,74	62,63
Jablonec n. Nisou	38,30	50,00	58,62	46,43	58,62	50,39
Liberec	40,00	49,21	40,98	40,63	31,58	40,48
Litoměřice	70,83	75,51	80,00	59,38	78,57	72,86
Louny	58,06	38,46	35,29	66,67	41,67	48,03
Most	46,59	63,41	58,44	45,95	56,25	54,13
Teplice	30,48	40,79	52,58	42,71	40,34	41,38
Ústí n. Labem	54,84	54,17	33,80	57,35	47,44	49,52

V tabulce č. 3 je uvedeno procentuální vyjádření objasněných případů v jednotlivých okresech v rámci Severočeského kraje za sledované období, včetně

průměrného procentuálního vyjádření objasněných případů za pětileté období 1997 – 2001. V průměrném procentuálním vyjádření za pětileté období dosáhl nejlepších výsledků okres Děčín s 76,26 % objasněných případů, na druhém místě s 72,86 % dodatečně objasněných případů okres Litoměřice a okres Česká Lípa objasnil 64,28 % případů loupeží, což představuje třetí místo v rámci Severočeského kraje. Nejméně objasněných případů v procentuálním vyjádření objasnil okres Liberec, a to 40,48 %.

3.2.1 MÍSTA SPÁCHÁNÍ LOUPEŽÍ

S četností trestného činu loupeže souvisí i místa na kterých k loupežím dochází. Bylo by možno konstatovat, že místo, na němž dojde k loupežnému přepadení, určuje samotný způsob a průběh loupeže. Lze předpokládat, že na osídlených místech jako frekventovaných ulicích a v centrech měst dojde k loupežnému přepadení ve velice krátké době, kdy i pachatelé použijí násilí nebo zbraně v menším počtu než na odlehlých místech. Po provedení takovýchto loupeží jako např. banky, pošty či prodejny slycháváme ve sdělovacích prostředcích, že tato loupež byla pravděpodobně provedena bývalými příslušníky speciálních jednotek nebo bývalými členy bezpečnostních služeb.

Příklad z vlastní praxe:

„V dopoledních hodinách v 10.00 hod. na frekventované silnici mezi obcemi Bohušovice n.Ohří a Hrdly v době, kdy zde projíždělo vozidlo bezpečnostní služby převážející finanční hotovost ve výši 1. 500. 000,- Kč bylo předjíždějícím osobním vozidlem modré barvy vytlačeno na krajnici, a tak donuceno k zastavení. Z osobního vozidla vyskákali tři maskovaní muži v kuklách ozbrojení střelnými zbraněmi. Pod pohrůžkou použití střelných zbraní donutili pracovníky bezpečnostní služby k otevření vozidla a vydání zmiňovaného finančního obnosu. Poté pachatelé z místa

činu odjeli. Dle výpovědí pracovníků bezpečnostní služby celé loupežné přepadení trvalo přibližně 2 až 3 minut, jednalo se tedy o bleskovou akci.

Dalším šetřením pracovníků kriminální služby bylo zjištěno, že jeden ze členů přepadené bezpečnostní služby má úzký vztah na osoby s trestní minulostí. Všechny pachatele se postupem času podařilo ustanovit a zajistit. Uvedenou finanční hotovost se i přes prováděné domovní prohlídky na několika místech nepodařilo nalézt. Pachatelé peníze nevydali.“

Na rozdíl od odlehlých míst, kde pachatelé nemají obavu z přítomnosti dalších osob (svědků), samotná loupež zde trvá déle, pachatelé fyzickým násilím nutí oběť k vydání cenných věcí nebo finančního obnosu. Rozborem jednotlivých případů byla zjišťována místa spáchání loupežných přepadení a ta místa byla rozdělena a zařazena do jednotlivých skupin např. odlehlá místa. Jedná se o místa mimo „hranice“ města nebo obce. Pod skupinu samoty byla zařazena místa nacházející se mimo osídlení ve městech či obcích.

Příklad z vlastní praxe:

„Václav Š. 32 let ve večerních hodinách kolem 23.30 hod. procházel městským lesoparkem nacházejícím se na okraji města. Zde byl přepaden dvěma mladíky, kteří ho nejdříve požádali o cigarety. Když mladíkům odpověděl, že je nekuřák, jeden z nich ho udeřil pěstí do obličeje, až Václav Š. upadl na zem. V tento moment po něm mladíci požadovali vydání peněz a sami ho začali prohledávat. V náprsní kapse u zimní bundy našli peněženku, ve které byla finanční částka 1 850,- Kč, se kterou se mladíci nechtěli spokojit. Začali ho vláčet za oděv po zemi a chtěli, aby jim vydal klíče od bytu. Když jim tyto odmítl vydat, jeden z mladíků Václava Š. uchopil za ruku a začal mu lámat prsty. Václav Š. rychle vyndal klíče a odhodil je co nejdále do tmy. Poté mu mladíci sundali ze zápěstí hodinky a z místa klidně odešli. Po oznámení případu na Policii ČR Václav Š. uvedl, že samotné přepadení mohlo trvat 8 až 12 minut.“

Tabulka č. 4 - zjištěné počty a procentuální vyjádření - místa spáchání loupeží
v období let 1997 – 2001, rozdělení míst do jednotlivých skupin

sledovaná místa	1997	1998	1999	2000	2001	celkem	v %
osídlená místa, ulice, sídliště	14	25	21	14	18	92	42,60
byty, rodinné domy	4	6	2	3	4	19	8,80
benzinová čerpadla	3	3	3	2	2	13	6,02
peněžní ústavy banky, pošty	4	1	1	0	2	8	3,70
restaurace	4	1	7	3	2	17	7,87
prodejny	9	3	6	4	6	28	12,96
budovy ČD a autobusová nádraží	4	3	2	0	2	11	5,09
podniky, firmy	0	2	0	0	1	3	1,39
školské objekty	0	0	0	1	0	1	0,46
odlehlá místa mimo město	5	4	2	2	1	14	6,48
parky	0	0	0	1	1	2	0,93
samoty	1	1	1	2	3	8	3,70
celkem	48	49	45	32	42	216	100,00

I když bychom mohli předpokládat, že k loupežným přepadením dochází nejvíce v parcích, na samotách, odlehlých místech nebo budou častěji přepadány peněžní ústavy a benzinová čerpadla, zjištěné údaje jsou zcela jiné. V tabulce č. 4 jsou uvedeny vyhodnocené údaje k místům spáchání. V této analýze bylo zjištěno, že za pětileté období 1997 – 2001 došlo k nejvíce případům loupežného přepadení v 92 případech na osídlených místech ve městě (ulice, sídliště), což představuje 42,60 %. Na druhém místě docházelo k loupežným přepadením prodejen, a to v 28 případech, což činí 12,96 %. Na třetím místě bylo spácháno 19 loupeží v bytech a rodinných domech, což představuje 8,80 %. K nejméně loupežím došlo ve 2 případech

v parcích, tj. 0,93 % a v 1 případě ve školských objektech, což činí 0,46 % z celkového počtu všech loupeží za sledované období.

3.2.2 DOBA SPÁCHÁNÍ LOUPEŽÍ

Stejně důležitým faktorem jako je místo na kterém dojde k loupežnému přepadení je doba – hodina spáchání trestného činu loupeže. Doba spáchání loupeže úzce souvisí s místem na kterém dojde k loupežnému přepadení a společně ovlivňují samotný průběh tohoto trestného činu.

Tabulka č. 5 – přehled, kdy docházelo k loupežným přepadením za pětileté období 1997 – 2001 v okrese Litoměřice – dle jednotlivých hodin

hodiny	počet případů
00-01	10
01-02	2
02-03	3
03-04	7
04-05	6
05-06	6
06-07	2
07-08	5
08-09	4
09-10	4
10-11	5
11-12	3
12-13	7
13-14	11
14-15	9
15-16	7
16-17	10
17-18	8
18-19	7
19-20	10
20-21	11
21-22	10
22-23	6
23-24	9
nezjištěno	16
celkem	178

V tabulce č. 5 jsou uvedené časové údaje, které byly vyhodnoceny za sledované období 1997 – 2001. Bylo zjištěno, že k tomuto trestnému činu došlo v 10 případech v časovém období 00-01 hodin, 16-17 hodin, 19-20 hodin a 21-22 hodin. V 11 případech loupežné přepadení proběhlo mezi 13 a 14 hodinou, dále pak v 11 případech mezi 20-21 hodinou. Celkem v 16 případech byl znám den, ale nepodařilo se zjistit v jakou hodinu k loupežnému přepadení došlo. Přestože vyhodnocení času spáchání loupeží bylo provedeno objektivně z dostupných statistických údajů Policie České republiky, nebylo možné určit přesnou hodinu nebo přibližnou dobu spáchání, neboť samotná loupež oběti natolik psychicky poznamenala, že nebyly schopné uvést ani přibližný čas loupežného přepadení. Dalším důvodem je pozdní oznámení případů, kdy oběti si na přesný čas již nemohly vzpomenout. Oběti mnohdy uváděly, že k loupeži došlo např. ráno, odpoledne nebo večer.

Tabulka č. 6 – přehled v jaké dny docházelo k loupežným přepadením za pětileté období 1997 – 2001 v okrese Litoměřice

den	počet případů	v %
pondělí	34	15,74
úterý	19	8,80
středa	33	15,28
čtvrtek	26	12,04
pátek	24	11,11
sobota	27	12,50
neděle	15	6,94
nezjištěno	38	17,59
celkem	216	100,00

V tabulce č. 6 je uvedena doba - den spáchání trestného činu loupeže za pětileté období 1997 – 2001. Z provedené analýzy vyplývá, že dle předložených údajů k loupežím nejčastěji docházelo v pondělí, a to ve 34 případech, což představuje 15,74 % z celkového počtu loupeží. V 38 případech z celkového počtu loupeží, tj. 17,59 % nebylo možno zjistit v jaký den ani čas byl tento trestný čin spáchán, což podstatnou měrou ovlivňuje celkový výsledek provedené analýzy.

To bylo zapříčiněno tím, že trestní oznámení na polici bylo oběťmi oznámeno z různých důvodů s delší časovou prodlevou. Oběti mnohdy nebyly již schopné zcela přesně, nebo alespoň přibližně určit den ani přibližný čas, kdy k loupežnému přepadení skutečně došlo. Jednalo se o případy, kde oběťmi byli „nezletilci“ tedy osoby mladší patnácti let. Pachatelé byli převážně starší spolužáci ze stejné školy nebo ze skupiny „nezletilců“, kteří se alespoň částečně vzájemně znali. Oběti mnohdy ze strachu před možnou pomstou ze strany pachatelů případy nenahlásily rodičům ani pedagogům. Tyto případy se podařilo zjistit policistům až dodatečně. V tabulce č. 5 a č. 6 jsou shrnuty údaje z jednotlivých let 1997 – 2001 (viz příloha č. 3 až č. 7 – tabulky znázorňující dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v jednotlivých letech v okrese Litoměřice).

3.2.3 POUŽITÍ ZBRANĚ PACHATELI

K problematice použití zbraně pachatelem trestného činu loupeže se vztahuje společné ustanovení § 89 odstavce 5 dle zákona č. 140/1961 Sb.

„§ 89 (5) trestný čin je spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe. Zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“¹⁾

¹⁾ Trestní předpisy, Nakladatelství Jiří Motloch Sagit 2001, § 89 odst. 5, Zákona o trestním řízení soudním č. 140/1961 Sb., strana 26

Tabulka č. 7 - počty případů použití zbraně v jednotlivých okresech v rámci Severočeského kraje – procentuální vyjádření za období pěti let 1997 – 2001

okres	rok a procentuální vyjádření										celkem	
	1997	%	1998	%	1999	%	2000	%	2001	%	počet	v %
Česká Lípa	3	13,04	6	13,64	13	50,00	4	11,76	7	17,07	33	19,64
Děčín	5	18,52	7	25,00	8	22,22	8	42,11	8	21,05	36	18,85
Chomutov	6	15,00	7	15,56	4	8,70	14	28,00	14	32,56	45	13,20
Jablonec n. N.	4	22,22	6	40,00	4	23,53	4	30,77	3	15,79	21	13,21
Liberec	6	25,00	11	32,35	14	40,00	5	18,52	4	22,22	40	13,11
Litoměřice	10	28,57	6	15,79	3	8,33	4	21,05	5	15,15	28	12,96
Louny	5	27,78	1	10,00	4	33,33	4	16,00	2	11,11	16	9,82
Most	5	11,36	11	20,37	6	13,33	9	25,71	9	23,68	40	10,39
Teplice	8	24,24	1	3,23	11	21,15	9	21,95	8	16,00	37	17,87
Ústí n. L.	9	26,47	10	25,00	6	23,08	9	23,08	6	15,79	40	11,40

V tabulce č. 7 jsou předloženy vyhodnocené statistické údaje četnosti použití zbraně, které pachatelé použili při loupežích v jednotlivých okresech v rámci Severočeského kraje. Z vyhodnocených výsledků je zřejmé, že nejvíce loupežných přepadení se zbraní bylo spácháno v okrese Česká Lípa, kde pachatelé použili zbraně v 19,64 % případů. Jako druhý okres, kde v 18,85 % případech pachatelé použili zbraně, je okres Děčín. Na třetím místě v použití zbraně proti obětem loupeží je okres Teplice, ve kterém bylo v 17,79 % použito zbraně. V okrese Litoměřice bylo použito zbraně ve 12,96 % případech z celkového počtu případů za pětileté období, a tím okres Litoměřice zaujímá sedmé místo v rámci Severočeského kraje. Nejméně případů použití zbraně z celkového počtu bylo v okrese Louny - 9,82 % z celkového počtu případů za sledované období 1997 – 2001.

Ze zjištěných výsledků by bylo možno předpokládat, že nejvyšší pravděpodobnost, kdy bude oběť loupežně přepadena pachatelem se zbraní, je v okrese Česká Lípa. Naopak nejmenší pravděpodobnost použití zbraně je v okrese Louny.

Po provedené analýze jednotlivých případů byla ze strany pachatelů zaznamenána vyšší profesionalita při přípravě a samotném provedení loupeží. To je zapříčiněno i nižší objasněností těchto loupeží ve srovnání s předcházejícími lety, kdy hlavním důvodem je migrace pachatelů, jejich mobility, strach ze strany svědků podat svědeckou výpověď včetně ne mnohdy příznivých zákonů.

Tento úsek násilné trestné činnosti, u kterého lze v budoucnu předpokládat velký nárůst je jeden z nejzávažnějších. Zvýšení počtu loupeží je v tom, že zastavárny a bazary jsou přeplněné zbožím, přičemž zde klesá zájem o toto mnohdy odcizené zboží. Tímto roste zájem pachatelů o získání finančních prostředků v hotovosti, přičemž odpadá riziko převozu a prodeje odcizeného zboží. Na základě těchto skutečností se v současné době rozšiřuje operativní činnost kriminálních služeb do větších rozměrů, a to nejen na teritorium jednotlivých okresů, krajů, ale mnohdy i v rámci celé České republiky. Na tuto situaci je reagováno vzájemnou spoluprací mezi jednotlivými složkami Policie České republiky, a to okresními a krajskými kriminálními službami a útvary odhalování organizovaného zločinu.

3.3 PACHATELÉ – TVRDÁ ANAMNESTICKÁ DATA

3.3.1 POHLAVÍ PACHATELŮ

Tabulka č. 8 - celkové počty pachatelů a jejich rozdělení dle pohlaví za období pěti let 1997 – 2001 – procentuální vyjádření

pohlaví pachatelů	1997	1998	1999	2000	2001	celkem	v %
ženy	1	5	2	0	1	9	6,25
muži	40	26	20	17	32	135	93,75
celkem pachatelů	41	31	22	17	33	144	100,00

Z tabulky č. 8 je zřejmé, že trestného činu loupeže v okrese Litoměřice se dopustilo 93,75 % mužů, což je v současné době běžný trend. Ženy se na této trestné činnosti podílely 6,25 % za sledované období pěti let (viz příloha č. 8).

3.3.2 VĚK PACHATELŮ

Tabulka č. 9 – celkové počty pachatelů a jejich rozdělení dle věkových kategorií za období pěti let 1997 – 2001 – procentuální vyjádření

věk pachatelů	1997	1998	1999	2000	2001	celkem	v %
0 až 15 let	16	3	3	2	4	28	19,44
15 až 18 let	5	5	5	5	2	22	15,28
18 až 20 let	6	3	3	5	7	24	16,67
20 až 24 let	5	8	2	3	4	22	15,28
24 až 30 let	2	6	3	1	8	20	13,88
30 až 40 let	6	5	5	1	5	22	15,28
40 až 60 let	1	1	1	0	3	6	4,17
60 a více	0	0	0	0	0	0	0,00
celkový počet pachatelů	41	31	22	17	33	144	100,00

V tabulce č. 9 je uvedeno rozdělení pachatelů dle věkových kategorií celkové počty bez ohledu na pohlaví (viz příloha č. 8 - graf znázorňující počty zjištěných pachatelů dle pohlaví za pětileté období 1997 – 2001 v okrese Litoměřice). Z uvedeného přehledu vyplývá, že 19,44 % pachatelů z celkového počtu pachatelů za sledované období bylo ve věku od 0 až 15 let, na druhém místě bylo 16,67 % pachatelů ve věku od 18 až 20 let, ve věku 15 až 18 let, 20 až 24 let a ve věku 30 až 40 let bylo 15,28 % pachatelů z celkového počtu pachatelů. Z předložených materiálů je zřejmé, že pachatelé se rekrutují zejména z věkové kategorie 0-15 let. To bylo zapříčiněno tím, že v roce 1997 byla odhalena skupina 3 nezletilých pachatelů, kteří se dopouštěli loupeží rovněž na nezletilcích. Jestliže pomíneme tento fakt, nejvíce pachatelů je ve věku 18-20 let. V současné době je běžným trendem, že se trestné činnosti obecně dopouštějí osoby mladšího věku, z odborného pohledu se jedná o stadium adolescence.

3.3.3 VZDĚLÁNÍ PACHATELŮ

Tabulka č. 10 - celkové počty pachatelů a jejich rozdělení dle vzdělání za období pěti let 1997 - 2001 - procentuální vyjádření

vzdělání	1997	1998	1999	2000	2001	celkem	v %
zvláštní škola	3	3	1	0	2	9	6,25
zvláštní škola-vyučen	6	1	2	3	4	16	11,11
základní vzdělání	11	19	7	9	8	54	37,50
střední odborné	19	8	11	5	17	60	41,67
středoškolské	2	0	1	0	2	5	3,47
vysokoškolské	0	0	0	0	0	0	0
celkem pachatelů	41	31	22	17	33	144	100,00

V tabulce č. 10 je uveden přehled vzdělání pachatelů, přičemž bylo zjištěno, že 41,67 % pachatelů z celkového počtu za sledované období 1997 – 2001 má středně odborné vzdělání, na druhém místě jsou pachatelé se základním vzděláním, což činí 37,50 %. Na třetím místě jsou pachatelé loupeží, kteří vyšli zvláštní školu a jsou vyučeni, což představuje 11,11 %. Z celkového počtu pachatelů vyšlo 6,25 % zvláštní školu, nejméně pachatelů 3,47 % má dokončené středoškolské vzdělání.

3.3.4 TRESTNÍ MINULOST PACHATELŮ

Tabulka č. 11 - celkové počty pachatelů a jejich trestní minulost za období pěti let 1997 – 2001 - procentuální vyjádření

kategorie pachatelů	1997	1998	1999	2000	2001	celkem	v %
dosud netrestaní	37	27	14	14	18	110	76,40
nedbalostní tr. činy	0	0	0	0	0	0	0,00
recidivisté	4	4	8	3	15	34	23,60
celkový počet osob	41	31	22	17	33	144	100,00

V tabulce č. 11 je uvedena trestní minulost pachatelů. Téměř každý by se mohl domnívat, že trestného činu loupeže se dopouštějí převážně recidivisté, to znamená osoby, které pro obdobnou trestnou činnost byly již v minulosti trestně stíhány. Vyhodnocením těchto údajů vyplývá, že trestného činu loupeže se dopouštějí převážně dosud netrestané osoby, jejichž podíl činí 76,40 %. Recidivisté se v okrese Litoměřice na loupežích podíleli 23,60 %.

3.4 OBĚTI – TVRDÁ ANAMNESTICKÁ DATA

3.4.1 POHLAVÍ OBĚTÍ

Tabulka č. 12 - celkové počty zjištěných obětí, jejich rozdělení dle pohlaví za pětileté období - procentuální vyjádření

rok	pohlaví				počty obětí	
	muži	v %	ženy	v %	celkem	v %
1997	38	17,04	15	6,73	53	23,77
1998	41	18,39	9	4,03	50	22,42
1999	30	13,45	15	6,73	45	20,18
2000	21	9,42	12	5,38	33	14,80
2001	19	8,52	23	10,31	42	18,83
celkem	149	66,82	74	33,18	223	100,00

Za sledované období 1997 – 2001 bylo v okrese Litoměřice spácháno celkem 216 případů trestného činu loupeže, při kterém bylo přepadeno celkem 223 obětí (viz příloha č. 9 – grafické znázornění počtu obětí dle pohlaví za pětileté období 1997 – 2001 v okrese Litoměřice). Dle údajů uvedených v tabulce č. 12 bylo zjištěno, že nejvyšší počet obětí byl v roce 1997, a to 53 osob, což činí 23,77 % z celkového počtu všech obětí za pětileté období 1997 – 2001. Nezasvěcená osoba by se mohla domnívat, že pachatelé loupežných přepadení si vybírají převážně ženy jako snadnou oběť, a tudíž bude přepadeno více žen než mužů. Vyhodnocením výsledků jsme však

došli k závěru, že z celkového počtu obětí bylo přepadeno celkem 74 žen tj. 33,18 % a 149 mužů, což představuje 66,82 %. Z těchto údajů je zřejmé, že pachatelé si za „svou“ oběť vybírají převážně muže. Lze však podotknout, že zatímco v roce 1997 bylo přepadeno 17,04 % mužů a v roce 1998 18,39 % mužů, od roku 1999 je tento trend klesající a procento přepadených mužů se snižuje. V roce 1999 bylo přepadeno 13,45 % mužů, v roce 2000 9,42 % a v roce 2001 již pouze 8,52 % mužů. Procento přepadených žen je v letech 1997 až 2000 přibližně stejné a činí 5,72 %. V roce 2001 je zaznamenán podstatný nárůst přepadených žen, což představuje 10,31 %.

Tyto zjištěné údaje byly dále využity při výběru zkoumaného vzorku, kdy z 30 respondentů bylo vybráno 66,82 % mužů a 33,18 % žen.

3.4.2 VĚK OBĚTÍ

Tabulka č. 13 - zjištěný počet obětí v období pěti let 1997 – 2001 rozdělených dle věkových kategorií a pohlaví

věk	1997		1998		1999		2000		2001	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
6-10	0	0	3	0	1	0	0	0	2	0
11-15	11	0	15	0	6	0	3	1	5	0
16-20	9	1	2	0	7	8	2	1	2	1
20-30	6	4	6	3	6	3	3	2	5	3
30-48	6	7	5	0	5	3	8	5	3	12
48-65	3	2	7	6	4	1	3	3	2	5
65-75	2	1	0	0	1	0	2	0	0	2
75 více	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0

Tabulka č. 14 – celkové vyjádření věkových kategorií obětí za pětileté období 1997 – 2001, procentuální vyjádření

věk	muži		ženy		celkem	
6-10	6	2,69 %	0	0,00 %	6	2,69 %
11-15	40	17,94 %	1	0,45 %	41	18,39 %
16-20	22	9,87 %	11	4,93 %	33	14,80 %
21-30	26	11,66 %	15	6,73 %	41	18,39 %
31-48	27	12,11 %	27	12,11 %	54	24,22 %
49-65	19	8,52 %	17	7,62 %	36	16,14 %
66-75	5	2,24 %	3	1,34 %	8	3,58 %
75 a více	4	1,79 %	0	0,00 %	4	1,79 %
celkem	149	66,82	74	33,18	223	100,00 %

V tabulce č. 13 a č. 14 jsou statistickými údaji vyhodnoceny věkové kategorie včetně procentuálního vyjádření. Vyhodnocením těchto výsledků za uvedené období bylo zjištěno, že nejvíce obětí je z věkové kategorie 11 – 15 let u mužů, což představuje 17,94 % z celkového počtu všech obětí. Tak vysoký počet obětí z věkové kategorie 11-15 let bylo zapříčiněno tím, že v Litoměřicích se ke konci roku 1997 vytvořila tříčlenná skupinka nezletilých pachatelů ve věku 13-15 let, kteří si za své oběti vybírali nezletilé chlapce. Tuto skupinu mladistvých pachatelů se podařilo odhalit až začátkem roku 1998, kdy po jejich dopadení je zaznamenáván pokles přepadených obětí v této věkové kategorii. Druhá skupina nejvíce přepadených mužů je ve věku od 31 do 48 let, což činí 12,11% mužů z celkového počtu. Jako třetí věková kategorie nejvíce přepadených mužů je ve věku od 21 do 30 let, tj. 11,66 %. Průměrný věk obětí z řad mužů za uvedené období je zaokrouhleně na celá čísla 32 let.

Nejvyšší počet přepadených žen je ve věkové kategorii 31 až 48 let, kdy za pětileté období představuje tato věková kategorie 12,11 % z celkového počtu. Jako

druhá nejvíce loupežně přepadená skupina žen s 7,62 % je ve věku 49 – 65 let z celkového počtu. Nejméně oběti z řad žen je ve věkové kategorii 66 až 75 let, což činí 1,34 %, a věková kategorie 11 až 15 let, která tvoří 0,45 %. Z těchto výsledků bylo vycházeno při výběru zkoumaného vzorku, přičemž jsme se snažili co nejvíce se přiblížit věkovému průměru všech obětí.

Téměř každý by se mohl domnívat, že pachatelé si vybírají za oběti starší či přestárlé osoby, u kterých je snižená schopnost obrany, a tím se pro pachatelé stávají snadnou „kořistí“. Provedenou analýzou všech obětí za pětileté období týkající se věku a věkových kategorií uvedené v tabulkách č. 13 – 14 jsme dospěli k takovým výsledkům, které nám tuto domněnku vyvracejí.

Tabulka č. 15 - průměrný věk obětí za pětileté období 1997 - 2001

rok	muži	ženy	průměrný věk celkem
1997	28	42	35
1998	44	30	37
1999	28	26	27
2000	38	36	37
2001	24	45	36
průměrný věk obětí	32	36	34

V tabulce č. 15 je uveden průměrný věk všech obětí dle pohlaví za sledované období 1997 - 2001 zaokrouhleně na celá čísla. Z uvedeného přehledu v tabulce č. 13 je zřejmé, že za uvedené období je průměrný věk obětí z řad mužů 32 let a průměrný věk žen je 36 let. Průměrný věk všech obětí bez ohledu na pohlaví je 34 let.

3.4.3 SNÍŽENÁ SCHOPNOST OBRANY OBĚTÍ

Při analýze jednotlivých případů trestného činu loupeže jsme považovali za důležité zabývat se otázkou, zda pachatelé si vybírají výhradně oběti nemocné,

oslabené nebo jinak indisponované. Proto jsme se zaměřili na zjištění, v jakém množství docházelo k loupežným přepadením osob se sníženou schopností obrany za pětileté období 1997 - 2001. Touto analýzou jsme dospěli k následujícím výsledkům:

Tabulka č. 16 - zjištěné oběti se sníženou schopností obrany za pětileté období 1997 - 2001

rok	muži			ženy		
	invalidé	nevolnost - poranění	pod vlivem alkoholu	invalidé	nevolnost - poranění	pod vlivem alkoholu
1997	0	0	2	0	0	0
1998	0	0	3	1	0	0
1999	0	0	1	0	0	0
2000	0	0	0	1	0	0
2001	0	0	0	4	0	0

Tabulka č. 17 - celkový počet obětí se sníženou schopností obrany za pětileté období 1997 - 2001 - procentuální vyjádření

pohlaví	invalidé	v %	nevolnost -poranění	v %	pod vlivem alkoholu	v %
muži	0	0	0	0	6	2,69
ženy	6	2,69	0	0	0	0
celkem	6	2,69	0	0	6	2,69

V tabulce č. 16 - 17 jsou uvedeny údaje obětí se sníženou schopností obrany, kam byli zařazeni invalidé, oběti, kterým bylo v době loupežného přepadení nevolno (jakákoliv pracovní neschopnost uznaná lékařem, bolesti hlavy, žaludku nebo jiných orgánů), anebo byli poranění již před samotnou loupeží (úrazy končetin). Dále pak oběti pod vlivem alkoholu.

Z výsledků je patrné, že za uvedené období bylo přepadeno celkem 6 invalidních žen což představuje 2,69 % z celkového počtu obětí. Dále bylo zjištěno, že za

pětileté období došlo k 6 loupežným přepadením mužů, kteří byli pod vlivem alkoholu, což činí 2,69 % z celkového počtu obětí. Jiné případy, kdy byly oběti se sníženou schopností obrany přepadeny, nebyly zjištěny.

Touto analýzou jsme dospěli k závěru, že počet obětí se sníženou schopností je nepatrný a pachatelé si tuto skupinu obětí záměrně nevybírají.

3.4.4 NÁSLEDEK ZPŮSOBENÝ OBĚTEM

Mezi důležité faktory trestného činu loupeže patří způsobený následek obětem, který má rozhodující vliv nejenom při kvalifikaci trestných činů obecně, ale i v případě zjištění pachatele na stanovení výše trestu. Proto byla do bakalářské práce zahrnuta i analýza způsobeného následku obětem tohoto trestného činu v okrese Litoměřice za pětileté období 1997 – 2001, přičemž byly zjištěny následující skutečnosti:

Tabulka č. 18 - zjištěný následek na obětech v jednotlivých letech 1997 – 2001
– procentuální vyjádření

rok	muži						ženy					
	úmrť		zranění		okradeni		úmrť		zranění		okradeni	
1997	0	0,00 %	8	3,59 %	29	13,00 %	0	0,00 %	5	2,24 %	7	3,14 %
1998	0	0,00 %	5	2,24 %	36	16,15 %	0	0,00 %	2	0,90 %	6	2,69 %
1999	0	0,00 %	3	1,35 %	25	11,21 %	0	0,00 %	1	0,45 %	14	6,29 %
2000	0	0,00 %	3	1,35 %	16	7,17 %	0	0,00 %	0	0,00 %	11	4,92 %
2001	0	0,00 %	2	0,89 %	17	7,63 %	0	0,00 %	1	0,45 %	21	9,42 %
celkem	0	0,00 %	21	9,42 %	123	55,16 %	0	0,00 %	9	4,04 %	59	26,46 %

Tabulka č. 19 - následek na obětech za pětileté období 1997 – 2001 – procentuální vyjádření

pohlaví	úmrťi		zranění		okradení	
muži	0	0,00 %	21	9,42 %	123	55,16 %
ženy	0	0,00 %	9	4,04 %	59	26,46 %
celkem	0	0,00 %	30	13,46 %	182	81,62 %

V tabulce č. 18 a 19 jsou určeny následky způsobené pachateli obětím trestných činů loupeže za pětileté období 1997 - 2001, jako úmrťi, zranění a okradení. Za zranění je považována jakákoliv újma na zdraví. Okradením je myšleno zcizení jakékoli finanční částky nebo věci.

Z uvedeného výsledku lze konstatovat, že za pětileté období nedošlo k loupežnému přepadení s následkem smrti. Zranění u mužů má klesající tendenci. Oproti roku 1997, kdy bylo při loupežném přepadení poraněno 3,59 % mužů z celkového počtu obětí za uvedené období, bylo v roce 1998 poraněno 2,24 % mužů, v letech 1999 a 2000 bylo poraněno 1,35 % mužů a v roce 2001 pouze 0,89 % poraněných mužů. Situace u žen, které byly při loupežném přepadení poraněné, je obdobná. V roce 1997 bylo poraněno 2,24 % žen, v roce 1998 0,90 % žen a od roku 1999 do roku 2001 má tento trend klesající tendenci. V roce 1999 a 2001 bylo poraněno pouze 0,45 % žen, v roce 2000 nedošlo k poranění žádné ženy.

Celkový počet poraněných obětí dle těchto vyhodnocených statistik v letech 1997 – 2001, tedy v průběhu sledovaných pěti let, dosáhl počtu 30 osob, což představuje 13,46 % z celkového počtu všech obětí, z toho 21 mužů, což činí 9,42 % a 9 žen, což představuje 4,04 % z celkového počtu všech obětí.

Dalším sledovaným aspektem jsou počty okradených mužů při loupežném přepadení za sledované pětileté období. V roce 1997 bylo okradeno 13 %, v roce 1998 16,15 %, v roce 1999 11,21 %, v roce 2000 7,17 % a v roce 2001 7,63 % mužů z celkového počtu obětí. Z těchto údajů vyplývá, že počet okradených mužů má

nepatrně klesající tendenci, což souvisí s celkově se snižujícím počtem mužských obětí. Jiná situace je v počtu okradených obětí z řad žen. V roce 1997 bylo při loupežném přepadení okradeno 7,14 % žen, v roce 1998 2,69 % žen, v roce 1999 6,29 % žen, v roce 2000 4,92 % žen a v roce 2001 9,42 % žen.

Celkový počet okradených obětí při loupežném přepadení dle těchto vyhodnocených statistik za pětileté období činí 182 okradených osob, což představuje 81,62 % z celkového počtu obětí. Z toho je 123 mužů, tedy 55,16 % a 59 žen, což je 26,46 % z celkového počtu všech obětí.

3.5 SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ A PSYCHOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA OBĚTÍ TRESTNÉHO ČINU LOUPEŽE

Sociálně pedagogická a psychologická charakteristika oběti trestného činu loupeže vychází z viktimnosti. Úroveň viktimnosti souvisí s mnoha faktory např. vzdělání, sociální postavení, povolání a samotné chování obětí, které byly uvedeny v teoretické části této práce. Lze však vyzorovat, že některé skupiny obyvatelstva se stávají obětmi loupeží častěji, jiné méně, jak je uvedeno v tabulce č. 20 provedenou analýzou obětí trestného činu loupeže v okrese Litoměřice za pětileté období 1997 – 2001.

Tabulka č. 20 – přehled sociálněpedagogického postavení obětí v jednotlivých letech a celkové počty za pětileté období 1997 – 2001, celkové procentuální vyjádření

skupiny povolání	1997		1998		1999		2000		2001		celkem	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	počty	v %
žák zvláštní školy	2	0	3	0	1	0	1	0	1	0	8	3,59
žák základní školy	9	0	15	0	5	0	2	0	5	0	36	16,14
student nebo učeň	9	0	2	0	7	5	1	0	3	0	27	12,11
dělník	3	2	6	1	5	1	4	2	0	4	28	12,56
prodavač	2	2	0	2	2	5	1	4	1	5	24	10,76
číšník	2	2	1	0	2	0	1	1	0	1	10	4,48
obsluha BČ	0	3	1	2	0	3	1	1	0	4	15	6,73
poštovní doručovatel	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	4	1,79
bezpečnostní služby	3	0	2	0	1	0	1	0	0	0	7	3,14
řidič dopravního prostředku	0	0	3	0	0	0	2	0	0	0	5	2,24
pracovník ve zdravotnictví	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	0,90
učitel nebo vychovatel	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	2	0,45
vedoucí pracovník	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	0,90
pracovník na úseku správy	0	0	2	0	0	0	0	0	1	1	4	1,79
finanční úředník	1	4	0	1	0	1	0	0	0	2	9	4,04
podnikatel	2	0	0	0	3	0	1	0	3	1	10	4,48
bez pracovního poměru	2	0	3	0	1	0	3	3	3	3	18	8,07
důchodce	3	1	2	0	1	0	2	0	1	1	11	4,93
celkem	38	15	41	9	30	15	21	12	19	23	223	100,

V tabulce č. 20 je uveden přehled sociálního postavení a povolání obětí v jednotlivých letech a celkové vyjádření počtů obětí z jednotlivých povolání a procentuální vyjádření podílu jednotlivých povolání ze všech obětí za pětileté období 1997 – 2001.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že nejvíce obětí – 36 se rekrutuje z řad žáků základní školy, což činí 16,14 %. Na druhém místě byly oběti z dělnických profesí, a to v počtu 28, tj. 12,56 % z celkového počtu obětí. Oběti z řad studentů střední nebo odborné školy v počtu 27 se umístily na 3. místě, což představuje 12,11 %. Jako čtvrtá nejvíce napadená skupina obětí pochází z řad prodavačů. Ta činí 24 obětí, což je 10,76 % z celkového počtu obětí za pětileté období. Na pátém místě došlo k přepadení osob bez pracovního poměru v počtu 18, tj. 8,07 %. Jako šestá skupina nejvíce přepadených je obsluha benzinových čerpadel v počtu 15 obětí, což činí 6,73 % obětí z celkového počtu. Na sedmém místě skončily oběti z řad důchodců v počtu 11 obětí, tj. 4,93 % z celkového počtu obětí za sledované období. V pořadí osmém jsou dvě skupiny povolání, a to podnikatelé a číšníci. Z každé skupiny bylo loupežně přepadeno 10 obětí, což představuje 4,48 % obětí. Devátá skupina nejvíce napadených obětí pochází z řad finančních úředníků v počtu 9 obětí tj. 4,04 %. Desátá skupina je z řad příslušníků bezpečnostních služeb. Těch bylo loupežně přepadeno 7, tj. 3,14 % z celkového počtu obětí za sledované období 1997 – 2001. Jedenáctou skupinou, která byla nejvíce loupežně přepadáвана, jsou řidiči dopravních prostředků, kterých bylo přepadeno 5, což činí 2,24 %. Pracovníci na úseku správy, se čtyřmi loupežně přepadenými, jsou v pořadí na dvanáctém místě s 1,79 % z celkového počtu obětí. Třinácté jsou tři skupiny povolání, a to pracovníci ve zdravotnictví, učitelé nebo vychovatelé a vedoucí pracovníci. Z každé skupiny byly loupežně přepadeny 2 oběti, což představuje 0,90 % z celkového počtu obětí za pětileté období 1997 – 2001.

V uvedeném přehledu sociálního postavení – povolání obětí bylo využito statistik Policie České republiky, ve kterých se k obětem uvádí pouze stáří obětí, věk obětí a jejich sociální postavení – povolání. Další údaje týkající se sociálně

pedagogické a psychologické charakteristiky nejsou shromažďovány. Takovéto údaje by bylo možno získat pouze pohovorem s obětí za předpokladu, že by je oběť byla ochotna sdělit. Proto není možné k tomuto tématu získat další data.

Uvedená fakta o sociálním postavení obětí a jejich povolání souhlasí s celkovým počtem obětí za sledované období 1997 – 2001. Samotná povolání jsou přesně vymezena jako např. číšník, obsluha benzinového čerpadla a poštovní doručovatel. Jsou zde však uvedena i povolání jako např. pracovník na úseku správy, za což je považován zaměstnanec státních úřadů a organizací jako např. pracovník městského úřadu nebo zaměstnanec soudu. Tento přehled určuje jaké, povolání oběť vykonává, i když to neznamena, že tato oběť byla přepadena v příčinné souvislosti s výkonem svého povolání. Ve skupině povolání vedoucí pracovník, dělník, podnikatel, osoba bez pracovního poměru nebo důchodce mohlo dojít k loupežnému přepadení např. na ulici nebo v parku. Na druhé straně oběti ze skupiny povolání obsluha benzinového čerpadla, poštovní doručovatel, prodavač a číšník se staly oběťmi loupeží z titulu svého povolání. Lze konstatovat, že v tabulce č. 20 je uvedeno skutečné sociální postavení – povolání obětí bez ohledu na souvislost s loupežným přepadením.

3.6 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU

Provedenou analýzou případů trestného činu loupeže v okrese Litoměřice za pětileté období rokem 1997 počínaje a rokem 2001 konče, bylo zjištěno spáchání celkem 216 případů, při kterých bylo napadeno celkem 223 osob. Z celkového počtu 223 obětí se jednalo o 149 mužů a 74 žen (viz. tabulka č. 12 - celkové počty zjištěných obětí, jejich rozdělení dle pohlaví za pětileté období - procentuální vyjádření). V rámci výzkumu za uvedené období bylo osloveno 30 osob, které se staly oběťmi trestného činu loupeže, a to ve věku od 16 do 75 let. Při výběru bylo vycházeno z celkového počtu obětí, a to 66,82 % mužů a 33,18 % žen. Na základě těchto statistických údajů bylo do zkoumaného vzorku vybráno 20 mužů a 10 žen,

kteří mají trvalé bydliště v okrese Litoměřice. Vybraní respondenti byli rozděleni podle pohlaví a věku do 4 skupin.

K charakteristice zkoumaného vzorku se váže i věková hranice obětí loupežných přepadení. V tabulce č. 13 a 14 jsou uvedeny celkové skutečné věkové kategorie všech obětí za pětileté období. Z této analýzy vyplývá, že nejvíce postiženou věkovou kategorií, jak u mužů, tak i u žen je skupina ve věkovém rozmezí od 31 do 48 let. Dle těchto výsledků byl vybrán nejvyšší počet respondentů v tomto věkovém rozmezí. Údaje o průměrném věku (viz tabulka č. 15) mužů a žen z řad obětí byly vyhodnoceny pro určení věku vybraných respondentů, a to z důvodů, aby dotazník byl vyplňován respondenty, kteří pohlavím a věkem odpovídají skutečnému stavu. Na základě těchto zpracovaných údajů byli vybráni respondenti s věkovým průměrem 36 let.

Tabulka č. 21- struktura zkoumaného vzorku podle věku a pohlaví

věk	počet respondentů	
	muži	ženy
16 – 20 let	3	1
21 – 30 let	6	2
31 – 48 let	7	5
49 – 65 let	4	2
počty celkem	20	10
	30	

V tabulce č. 21 je uvedena struktura zkoumaného vzorku s rozdělením na muže a ženy, včetně jejich věkové kategorie.

Tabulka č. 22 - struktura zkoumaného vzorku podle věku a pohlaví - procentuální vyjádření

věk	muži v %	ženy v %
16 – 20 let	10,00	3,33
21 – 30 let	20,00	6,67
31 – 48 let	23,33	16,67
49 – 65 let	13,33	6,67

Tabulka č. 22 se zaměřuje na procentuální vyjádření zkoumaného vzorku. 10,00 % respondentů mužů a 3,33 % žen bylo ve věku od 16 do 20 let, 20,00 % mužů a 6,67 % žen bylo ve věku od 21 do 30 let, 23,33 % mužů a 16,67 % žen bylo ve věku od 31 do 48 let, 13,33 % mužů a 6,67 % žen bylo ve věku od 49 do 65 let.

3.7 ZVOLENÉ METODY

Pro výzkum byla použita metoda dotazníkového šetření. Touto metodou bylo zjišťováno, co prožívají osoby, které se staly oběťmi trestného činu loupeže. Jedná se o dotazník s uzavřenými otázkami. Odpovědi na standardně formulované otázky byly formulovány v podobě vhodné pro statistické zpracování typu „ano - ne“

Dotazník (viz příloha č. 10) byl rozdělen do dvou částí: prožívání při loupeži a prožívání po loupeži. Druhá část je rozdělena do čtyř podskupin: zvýšená nervová labilita, znovuprožívání události, vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím loupež a somatické projevy. Do tohoto dotazníku nebyly záměrně zařazovány dotazy typu: pokusila se oběť utéci, bránit se, nebo z důvodu loupeže změnila pracoviště, neboť se nejedná o prožívání, ale o projevy chování.

Vzhledem k tomu, že trestný čin loupeže je společensky vysoce nebezpečným a závažným trestným činem, nepovažovali jsme za vhodné rozeslat obětem dotazníky s návodem na vyplnění a po jejich vyplnění čekat na jejich vrácení.

Z těchto důvodů jsme jednotlivé oběti po předem smluvené schůzce osobně navštívili, a to buď v zaměstnání nebo na pracovišti. Samotný dotazník byl jednotlivým respondentům předložen a dle dotazníku jim byly kladeny jednotlivé otázky. Odpovědi na dané otázky jsme podtrhli. Vyplňování dotazníku probíhalo převážně na pracovišti respondentů - v kancelářích, bez účasti dalších osob.

Tento způsob byl zvolen i proto, aby nedocházelo ze strany respondentů ke zpochybnění jednotlivých otázek a neochoty dotazník vyplnit, což by vedlo ke zmaření celé bakalářské práce.

3.8 ZPRACOVÁNÍ DAT A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Při prováděné analýze statistických údajů za pětileté období nesouhlasil počet spáchaných případů s počtem obětí. Proto byly do celkového počtu obětí zahrnuty i osoby, které se staly oběťmi při loupežném přepadení skupiny obětí, např. loupežné přepadení banky, kde bylo více bankovních úřednic a tímto se loupežné přepadení dotklo celkového počtu zúčastněných úřednic. Z tohoto důvodu bylo nutné u několika případů provést vyhodnocování jednotlivých spisových materiálů. Takto vyhledané případy byly opětovně vyhodnocovány z pohledu počtu obětí, přičemž zjištěnou skupinu obětí bylo možné zařadit dle věkové kategorie a pohlaví.

3.9 PŘEHLED A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Provedenou analýzou 216 případů trestného činu loupeže a analýzou statistických údajů za období pěti let 1997 až 2001 byly zjišťovány nejen počty obětí, jejich dělení dle pohlaví, věkové kategorie, průměrný věk obětí, počty obětí se sníženou schopností obrany, ale i obětem způsobený následek. V další části přehledu a interpretaci analýz trestného činu loupeže jsou vyhodnoceny výsledky týkající se prožívání zkoumaného vzorku obětí.

Takto získaných výsledků o počtu, pohlaví a věkových kategoriích obětí lze využít při výběru zkoumaného vzorku, u něhož bylo zjišťováno jejich prožívání. Za uvedené období byla zjištěna následující fakta :

Tabulka č. 23 - prožívání respondentů při loupeži včetně procentuálního vyjádření

prožívání při loupeži	celkem respondenti			
	ano	v %	ne	v %
šok z leknutí	30	100	0	0
nebezpečí nebylo vnímáno	19	63,33	11	36,67
obava o svůj život	12	40,00	18	60,00

V tabulce č. 23 jsou uvedeny výsledky prožívání respondentů při samotné loupeži bez ohledu na pohlaví. Z tohoto výsledku vyplývá, že 100 % respondentů pocítilo šok z leknutí, 66,33 % respondentů nevnímalo dané nebezpečí a 40 % respondentů projevilo v průběhu loupežného přepadení obavu o svůj život.

Tabulka č. 24 - prožívání mužů a žen při loupeži včetně procentuálního vyjádření

	muži				ženy			
	ano	v %	ne	v %	ano	v %	ne	v %
šok z leknutí	20	100	0	0	10	100	0	0
nebezpečí nebylo vnímáno	12	60	8	40	7	70	3	30
obava o svůj život	6	30	14	70	6	60	4	40

V tabulce č. 24 je uvedeno prožívání respondentů při loupeži rozděleno dle pohlaví. Z předložených výsledků vyplývá, že šok z leknutí prožilo 100 % mužů a 100 % žen, což je již zřejmé z tabulky č. 23. Dále 60 % mužů a 70 % žen nevnímalo nebezpečí. Obavu o svůj život projevilo 30 % mužů a 60 % žen.

Shrnutím výsledků odpovědí zkoumaného vzorku lze konstatovat, že zkoumaný vzorek v největší míře prožil šok z leknutí.

Tabulka č. 25 - prožívání respondentů po loupeži – zvýšená nervová labilita, včetně procentuálního vyjádření

zvýšená nervová labilita	respondenti celkem			
	ano	v %	ne	v %
poruchy spánku	20	66,67	10	33,33
ztráta prožívání radosti	20	66,67	10	33,33
podrážděnost	13	43,33	17	56,67
zvýšená lekavost	13	43,33	17	56,67
zvýšená ostražitost	29	96,67	1	3,33
zvýšená podezíravost	29	96,67	1	3,33
poruchy koncentrace	14	46,67	16	53,33

V tabulce č. 25 jsou uvedeny výsledky prožívání respondentů po loupežném přepadení bez ohledu na pohlaví. Z provedeného výzkumu vyplývá, že ve zvýšené míře 96,67 % respondentů se po loupežném přepadení projevila zvýšená ostražitost a podezíravost. 66,67 % respondentů prožívalo poruchy spánku a ztrátu prožívání radosti. Dále 46,67 % respondentů pociťovalo poruchy koncentrace a 43,33 % bylo podrážděných a prožívalo zvýšenou lekavost.

Tabulka č. 26 - prožívání mužů a žen po loupeži – zvýšená nervová labilita, včetně procentuálního vyjádření

zvýšená nervová labilita	muži				ženy			
	ano	v %	ne	v %	ano	v %	ne	v %
poruchy spánku	11	55	9	45	9	90	1	10
ztráta prožívání radosti	12	60	8	40	8	80	2	20
podrážděnost	7	35	13	65	6	60	4	40
zvýšená lekavost	4	20	16	80	9	90	1	10
zvýšená ostražitost	19	95	1	5	10	100	0	0
zvýšená podezíravost	19	95	1	5	10	100	0	0
poruchy koncentrace	9	45	11	55	5	50	5	50

V tabulce č. 26 je uvedeno prožívání mužů a žen po loupeži, přičemž z vyhodnocených výsledků vyplývá, že ve všech otázkách zvýšené nervové lability je zaznamenáno více žen, u kterých byla zjištěna početnější škála, než u mužů.

Nejvíce zkoumaného vzorku z řad žen 100 % oproti mužům 95 %, odpovědělo na otázky zvýšené ostražitosti a podezíravosti. Poruchami spánku námi zkoumaného vzorku trpělo 55 % mužů a 90 % žen. Ztrátu prožívání radosti přiznalo 60 % mužů a 80 % žen. Podrážděnost prožilo 35 % mužů a 60 % žen. Zvýšenou lekavost uvedlo 90 % žen a pouze 20 % mužů. Porucha koncentrace byla uvedena u 45 % mužů a 50 % žen zkoumaného vzorku. Z uvedeného přehledu vyplývá, že jednotlivé aspekty prožívání zvýšené nervové lability zkoumaného vzorku žen jsou procentuálně rozdílnější než u zkoumaného vzorku mužů.

Tabulka č. 27 - prožívání respondentů po loupeži – znovuprožívání události, včetně procentuálního vyjádření

znovuprožívání události	respondenti celkem			
	ano	v %	ne	v %
vybavování vzpomínek na loupež	28	93,33	2	6,67
opakující se tíživé sny	8	26,67	22	73,33
psychická bolest při setkání s okolnostmi připomínající samotnou loupež	11	36,67	19	63,33

V tabulce č. 27 jsou shrnuty odpovědi všech dotazovaných respondentů na zjištění prožívání po loupeži – znovuprožívání události. Z celkového počtu zkoumaného vzorku prožilo 93,33 % vybavování vzpomínek na loupež. Na druhém místě s 36,67 % dotazovaných respondentů převažovalo prožívání psychické bolesti při setkání s okolnostmi připomínající samotnou loupež. 26,67 % dotazovaných respondentů prožilo opakující se tíživé sny.

Tabulka č. 28 - prožívání mužů a žen po loupeži – znovuprožívání události, včetně procentuálního vyjádření

znovuprožívání události	muži				ženy			
	ano	v %	ne	v %	ano	v %	ne	v %
vybavování vzpomínek na loupež	19	95	1	5	9	90	1	10
opakující se tíživé sny	2	10	18	90	6	60	4	40
psychická bolest při setkání s okolnostmi připomínající samotnou loupež	2	10	18	90	9	90	1	10

V tabulce č. 28 jsou uvedeny výsledky prožívání po loupeži - znovuprožívání události u mužů a žen. Vybavování vzpomínek na loupež uvedlo 95 % zkoumaných mužů a 90 % zkoumaných žen. Opakující se tíživé sny přiznalo 10 % mužů a 60 % zkoumaných žen. Psychickou bolest při setkání s okolnostmi připomínající samotnou loupež prožilo 10 % námi zkoumaných mužů a 90 % zkoumaných žen. Prožitky na znovuprožívání události byly zjištěny ve větší míře u zkoumaných žen než mužů.

Tabulka č. 29 - prožívání respondentů po loupeži – vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím loupež

vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím loupež	respondenti celkem			
	ano	v %	ne	v %
pocit izolace a odcizení vůči ostatním	1	3,33	29	96,67
pocit ztráty životních perspektiv	17	56,67	13	43,33
nechuť k činnostem, které byly před loupeží důležité	16	53,33	14	46,67
neschopnost vzpomenout si na důležité momenty loupeže	1	3,33	19	96,67
obava z dalšího přepadení	30	100	0	0

V tabulce č. 29 jsou uvedeny výsledky prožívání po loupeži – vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím samotnou loupež u zkoumaného vzorku mužů a žen dohromady. Z výsledků vyplývá, že všichni respondenti prožili obavu z dalšího přepadení, pocit ztráty životních perspektiv uvedlo 56,67 %, nechuť k činnostem, které byly před loupeží důležité, přiznalo 53,33 % z celkového počtu respondentů a nejméně respondentů prožilo pocit izolace a odcizení vůči ostatním - celkem 3,33 %. Neschopnost vzpomenout si na důležité momenty loupeže byla zjištěna u 3,33 % z celkového počtu respondentů.

Tabulka č. 30 - prožívání mužů a žen po loupeži – vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím loupež – procentuální vyjádření

vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím loupež	muži				ženy			
	ano	v %	ne	v %	ano	v %	ne	v %
pocit izolace a odcizení vůči ostatním	0	0	20	100	1	10	9	90
pocit ztráty životních perspektiv	8	40	12	60	9	90	1	10
nechuť k činnostem, které byly před loupeží důležité	8	40	12	60	8	80	2	20
neschopnost vzpomenout si na důležité momenty loupeže	0	0	20	100	1	10	9	90
obava z dalšího přepadení	20	100	0	0	10	100	0	0

V tabulce č. 30 jsou vyhodnocena jednotlivá prožívání po loupeži, a to vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím samotnou loupež zvláště u mužů a žen. Všichni ze zkoumaného vzorku mužů a zkoumaného vzorku žen prožili obavu z dalšího přepadení. Pocit izolace a odcizení vůči ostatním neprožil žádný ze zkoumaných mužů a pouze 10 % žen, pocit ztráty životních perspektiv prožilo 40 % zkoumaných mužů a 90 % žen. Nechuť k činnostem, které byly před loupeží důležité, uvedlo rovněž 40 % zkoumaných mužů a 80 % zkoumaných žen. Neschopnost vzpomenout si na důležité momenty loupeže neprožil žádný zkoumaný muž a pouze 10 % zkoumaných žen.

Tabulka č. 31 - prožívání respondentů po loupeži – somatické projevy – procentuální vyjádření

somatické projevy	respondenti celkem			
	ano	v %	ne	v %
nechuť k jídlu	18	60,00	12	40,00
tíseň na prsou	15	50,00	15	50,00
bolesti žaludku	7	23,33	23	76,67
zvýšená potivost	5	16,67	25	83,33

V tabulce č. 31 jsou uvedeny výsledky odpovědí zkoumaných respondentů se zjištěním, zda zkoumaný vzorek prožil somatické projevy. Z celkového počtu respondentů se u 60 % projevila nechuť k jídlu, u 50 % tíseň na prsou, u 23,33 % bolesti žaludku a u 16,67 % zkoumaného vzorku se projevila zvýšená potivost.

Tabulka č. 32 - prožívání respondentů po loupeži – vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím loupež

somatické projevy	muži				ženy			
	ano	v %	ne	v %	ano	v %	Ne	v %
nechuť k jídlu	13	65	7	35	5	50	5	50
tíseň na prsou	7	35	13	65	8	80	2	20
bolesti žaludku	3	15	17	85	4	40	6	60
zvýšená potivost	1	5	19	95	4	40	6	60

V tabulce č. 32 jsou somatické projevy uvedeny zvlášť u zkoumaného vzorku mužů a zvlášť u zkoumaného vzorku žen. Nechuť k jídlu se projevila u 65 % mužů a 50 % žen. Tíseň na prsou přiznává 35 % zkoumaného vzorku mužů a 80 % zkoumaného vzorku žen. Bolesti žaludku se projevily u 15 % mužů a u 40 % žen.

Zvýšenou potivost uvedlo 5 % z celkového počtu zkoumaných mužů a 40 % z celkového počtu zkoumaných žen.

Z uvedeného přehledu prožití somatických projevů vyplývá, že se tyto projevy vyskytly ve větší míře u zkoumaného vzorku žen než mužů.

3.10 SHRNUÍ

Téma bakalářské práce Viktimologická studie obětí trestného činu loupeže s cílem zjistit a posoudit prožívání obětí, na kterých byl spáchán trestný čin loupeže, bylo zvoleno s ohledem na mé povolání.

V teoretické části byly uváděny základní viktimologické pojmy a teorie, jimiž jsme se snažili docílit uvedení nejdůležitějších pojmů a teorií zabývajících se danou problematikou viktimologické studie. Dále pak typologie obětí, charakteristika a druhy psychologických a sociálních aspektů prožívání ujmy, charakteristické znaky prožívání z pohledu psychologie a rozbor dopadu trestného činu na oběť.

V praktické části nebyla prováděna pouze analýza zkoumaného vzorku - prožívání obětí trestného činu loupeže, ale rovněž byl proveden rozbor četnosti trestného činu loupeže v okrese Litoměřice, podíl objasněných případů, četnost použití zbraně pachatelů a uvedení míst, na kterých nejvíce dochází k páčání trestného činu loupeže. V další části byla provedena analýza napadených skupin dle věku a pohlaví, dále pak následek způsobený obětí tohoto trestného činu.

1) V praktické části byla provedena analýza četnosti trestného činu loupeže v okrese Litoměřice a postavení okresu Litoměřice s nápadem trestného činu loupeže v rámci Severočeského kraje, kde okres Litoměřice zaujímá 6. místo z 10 okresů. Rovněž jsou zde uvedeny počty objasněných případů. Objasněnost v okrese Litoměřice činí za sledované pětileté období 72,86 %. Tímto se řadí na druhé místo v porovnání s ostatními okresy Severočeského kraje. Takto vysoké objasněnosti trestného činu loupeže je dosaženo především proto, že v případě spáchání tohoto

společensky nebezpečného a závažného trestného činu jsou ze strany kriminální policie mobilizovány všechny síly a prostředky, včetně používání operativních a operativně pátracích prostředků.

Dále se zde zabýváme četností použití zbraně strany pachatelů proti obětem, což bylo ve 12,96 % případů z celkového počtu všech případů za pětileté období.

Při analýze četnosti trestného činu loupeže jsme došli k překvapujícímu závěru, a to že k loupežným přepadením nedochází na odlehlých místech, ale nejvíce na osídlených místech jako jsou sídliště a ulice. V tomto případě můžeme konstatovat, že se jedná o výsledky objektivní, neboť byly získány vyhodnocením všech případů za sledované období 1997 – 2001.

2) Jestliže bychom se před provedenou analýzou mohli domnívat, že nejčastější skupinou obětí jsou ženy, přestárlé osoby nebo oběti se sníženou schopností obrany, dospěli jsme zcela k opačným výsledkům. Bylo zjištěno, že nejvíce obětí loupežných přepadení v okrese Litoměřice jsou oběti mužského pohlaví, a to 66,82 % z celkového počtu napadených osob. Nejvíce přepadených mužů je ve věku od 11 do 15 let, což představuje 17,94 % z celkového počtu všech obětí, a od 31 do 48 let, což činí 12,11% mužů z celkového počtu obětí. Průměrný věk obětí z řad mužů a uvedené období je zaokrouhleně na celá čísla 32 let. Nejvyšší počet přepadených žen je ve věkové kategorii 31 až 48 let, kdy za pětileté období představuje tato věková kategorie 12,11 % z celkového počtu. Průměrný věk žen za pětileté období je 36 let. Průměrný věk obětí bez ohledu na pohlaví činí 34 let, což je rovněž překvapující zjištění.

Počet osob se sníženou schopností obrany je zanedbatelný, obětí – invalidů bylo napadeno 2,69 % a pod vlivem alkoholu bylo napadeno rovněž 2,69 % obětí z celkového počtu obětí. Výsledky zjištěných následků za pětileté období 1997 – 2001 jsou méně překvapující a odpovídají očekávání. Při loupežném přepadení bylo 13,46 % obětí zraněno a 81,62 % okradeno.

3) Prováděnou analýzou statistických údajů při zjišťování sociálního postavení a povolání obětí bylo zjištěno, že nejvíce loupežemi napadenou skupinou obyvatel byli žáci základní školy v počtu 36 obětí, což představuje 16,14 % z celkového počtu obětí. Jako druhá nejvíce napadená skupina obětí pochází z dělnických profesí. Činí 28 obětí, tj. 12,56 % z celkového počtu obětí za pětileté období 1997 - 2001.

4) Po vyhodnocení dotazníků bylo analyzováno prožívání obětí, na kterých byl spáchán trestný čin loupeže. Z interpretace získaných dat vyplynuly následující závěry, které můžeme shrnout do 5 částí.

a) **Prožívání při loupeži.** Zde byly stanoveny podotázky: šok z leknutí a obava o svůj život. V tomto případě bylo zjištěno, že 100 % respondentů prožilo při loupeži šok z leknutí. Překvapivé je, že pouze 40 % respondentů projevilo obavu o svůj život. K šoku z leknutí dochází při nenadálých tíživých situacích, se kterými jedinec nemá životní zkušenosti. Šok z leknutí má v mnohých případech za následek sníženou schopnost objektivně vnímat a bezprostředně po spáchaném deliktu si vybavovat vzpomínky na stresující událost. To souvisí s tím, že pouze 40 % obětí si uvědomovalo, ohrožení svého života – tedy to, co je pro člověka nejcennější.

b) **Zvýšená nervová labilita.** Z provedeného výzkumu vyplynulo, že u 96,67 % respondentů se po loupežném přepadení projevila zvýšená ostražitost a podezíravost. V tomto případě lze konstatovat, že se jedná o strach, který u obětí vznikl na základě vlastní nenadálé a tíživé zkušenosti. Jestliže se v tomto případě hovoří o zvýšené ostražitosti a podezíravosti, může se u obětí zprostředkovaně promítat i strach o sebe sama z hlediska důsledků, které na ně tato tíživá situace měla. Lze konstatovat, že získaný strach ovlivnil uvedených 96,67 % námi zkoumaného vzorku u kterého se projevila zvýšená ostražitost a podezíravost.

- c) **Znovuprožívání události.** 93,33 % z celkového počtu zkoumaného vzorku si opětovně vybavovalo vzpomínky na loupež, které mohou být tak tíživé a takového rozsahu, až dojde ke vzniku psychických potíží. Ty se mohou rozvinout do posttraumatické stresové poruchy. Vybavování si vzpomínek na loupež tedy úzce souvisí s posttraumatickou stresovou poruchou a jsou základní podmínkou při diagnostice této poruchy. Z tohoto výsledku je možné konstatovat, že u 93 % námi zkoumaného vzorku docházelo k rozvinutí posttraumatické stresové poruchy.
- d) **Vyhýbání se podnětům souvisejících či připomínajících loupež.**
Z výsledků je zřejmé, že 100 % respondentů prožilo obavu z dalšího přepadení. Vyhýbání se podnětům souvisejících či připomínajících loupež, je spjata se zvýšenou nervovou labilitou. Tímto zjištěním se opětovně potvrzuje skutečnost, že loupežné přepadení je zátěžovou traumatizující událostí, při níž vzniká strach. Námi zjištěné výsledky potvrzují, že takto získaný strach má podstatný vliv na další běžný život obětí. Na základě těchto životních zkušeností 100 % respondentů prožívalo obavu z dalšího přepadení.
- e) **Somatické projevy.** Při zjišťování somatických projevů bylo dotazníkovým šetřením zjištěno, že nejvíce obětí, tedy u 60,00 % zkoumaného vzorku, se projevila nechut' k jídlu. Následné tělesné potíže jistě souvisí s traumatizující událostí jako je loupežné přepadení. Nezáleží již na tom, jaké somatické projevy se u oběti projeví. Zda nechut' k jídlu, tíseň na prsou či bolesti žaludku, anebo zvýšená potivost. Tímto šetřením se nám podařilo potvrdit, že v případě tíživé životní situace skutečně dochází k somatickým změnám lidského organismu. V našem případě právě 60 % námi zkoumaného vzorku pocíťovalo nechut' k jídlu.

Tato zjištění však nelze pokládat za obecný jev u všech obětí loupeží, jelikož se jedná o zjištěné výsledky prožívání u 13,45 % obětí z celkového počtu obětí trestného činu loupeže v okrese Litoměřice za sledované období 1997 – 2001.

Samotné vyplňování dotazníků oběťmi bylo nejobtížnější částí této bakalářské práce. Pro dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit prožívání obětí trestného činu loupeže, se však zvolený způsob jevil jako nejefektivnější, a to i přes časovou náročnost a mnohdy i z psychického stavu obětí, které si opětovně musely vybavit vzpomínky na mimořádnou událost, přičemž samotné vyplňování dotazníku mohlo u obětí opětovně vyvolávat psychické a tělesné symptomy akutní stresové reakce. Proto musel být při vyplňování dotazníku ke všem respondentům zvolen citlivý přístup (empatie).

4 ZÁVĚR

Každý právní stát na sebe převzal povinnost chránit své občany před trestnými činy a pokud tuto povinnost v konkrétním případě nesplní, měl by mít zaveden do praxe takový systém, který by se stal účinným při pomoci obětem trestných činů. Neoddiskutovatelnou zásluhou viktimologie je, že se jí podařilo obrátit pozornost veřejnosti, zákonodárců a státních orgánů na tyto problémy.

Z problémů týkajících se obětí násilných trestných činů, na které je již dlouhou dobu poukazováno, zcela oprávněně vyplynulo, že je o osobu pachatele zvýšený zájem, zejména v případě ochrany jeho práv a způsobu jeho resocializace. Na toto téma bylo napsáno mnoho vědeckých děl, jejichž výsledky byly zavedeny do praxe a zároveň se promítly do zákonodárství, do justiční a vězeňské praxe, do činnosti a postojů státních organizací a společenských institucí. Je však smutné, že na rozdíl od osoby pachatele, o osoby obětí nebyl projevován takový zájem. Žádný státní orgán sám od sebe o takto postižené osoby nejeví zájem. Nikoho nezajímá, co taková oběť trestného činu prožívá, jak se cítí a jaký má na ni spáchaný trestný čin celkový psychický, ale i finanční dopad. Je zřejmé, že oběť zasluhuje stejnou, ne-li mnohem větší pozornost státních i nestátních organizací, protože se ne vlastním zaviněním dostala do nezáviděníhodné situace.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zajímat se o prožívání obětí trestného činu loupeže, tedy o psychický stav obětí. Z výsledků zkoumaného vzorku vyplynulo, že všichni respondenti při prvním kontaktu s pachatelem prožili leknutí - strach a při prožívání po loupeži všichni respondenti prožili obavu z dalšího přepadení. Tato zjištění, jak již bylo uvedeno ve shmutí bakalářské práce, není obecným jevem, ale tyto skutečnosti lze využít při práci policistů, vyšetřovatelů a kriminalistů, kteří jako první přijdou do styku s obětí a mohou se stát v tento moment pro oběť velkou oporou. Oběť pak v dalším průběhu trestního řízení i v budoucnu nemusí prožívat zátěžové situace. Nelze se domnívat, že tato zjištění jsou

něčím novým, ale potvrzuje to fakt, že by policisté měli být v přístupu k obětem násilných trestných činů velmi citliví a empatičtí. Proto by žádný policista neměl zlehčovat předmět viktimologie. Naopak jsme přesvědčeni o tom, že v jejich studijním programu by měla mít velmi významné místo. Tuto závěrečnou bakalářskou práci je možno využít jako pomůcku při proškolení příslušníků Policie České republiky, aby byl podstatnou měrou ovlivněn jejich přístup k obětem trestných činů při prvním kontaktu s oběťmi. Profesionálním přístupem policistů k obětem bezprostředně po spáchání deliktu by se jistě zvýšila jejich prestiž ve společnosti, ale zejména by dopad trestného činu na oběť nebyl mnohdy tak závažný.

Při vyhodnocení výsledků prováděného dotazníkového šetření bylo rovněž zjištěno, že nejvíce respondentů projevilo obavu z dalšího přepadení. Což dokazuje potřebu toho, aby se v daný moment na podnět pracovníků Policie České republiky oběti „ujali“ pracovníci státních a nestátních organizací. Je nereálné očekávat, že státní orgány by mohly samy zajistit absolutní ochranu občanů před trestnými činy, nebo že trestná činnost zcela vymizí. To však nezabavuje státní orgány povinnosti zajistit občanům dostatečnou bezpečnost a pomoc.

Seznam použité literatury:

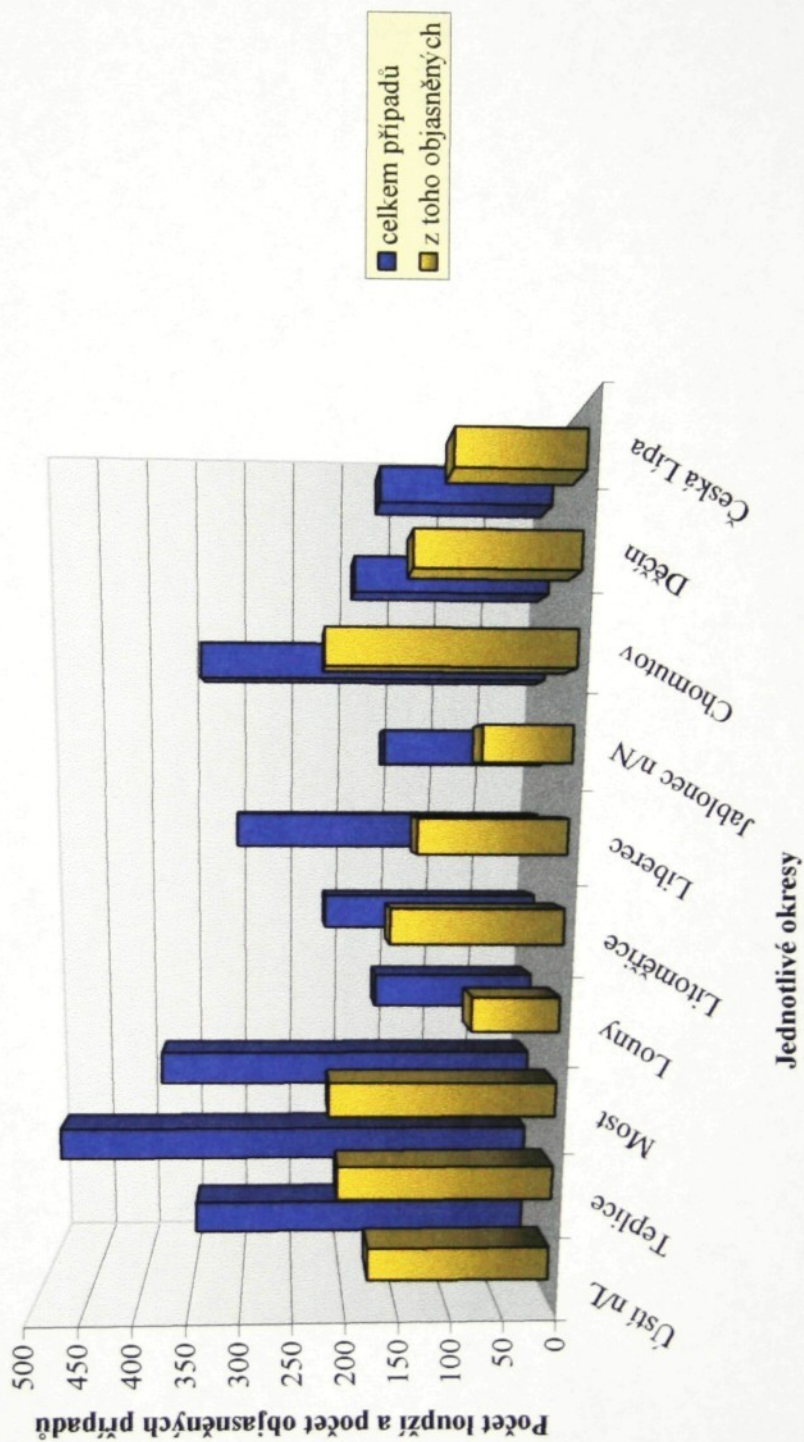
- 1) Ludmila Čírtková: Kriminální psychologie, Eurounion, s. r. o., ISBN: 80-858558-70-3, rok vydání 1998
- 2) Ludmila Čírtková: Policejní psychologie, Support, rok vydání 1996
- 3) Ludmila Čírtková: Základy forenzní psychologie, Support, rok vydání 1994
- 4) Drahomíra Houbová a kolektiv: Psychologie pro právníky, Ofsetová tiskárna, L. Sýkora Brno, ISBN 80-210-1896-8, rok vydání 1998
- 5) Günther Kaiser: Kriminologie, C-H-BECK, ISBN: 80-7179-002-8, rok vydání 1994
- 6) Milan Nakonečný: Základy psychologie, Academia Praha, ISBN: 80-200-0689-3, rok vydání 1998
- 7) Milan Nakonečný: Sociální psychologie, Academia Praha, ISBN: 80-200-0690-7, rok vydání 1999
- 8) Karel Netík, Daria Netíková, Stanislav Hájek: Psychologie v právu, Beckova skripta, ISBN: 80-71-79-177-6, rok vydání 1997
- 9) Oto Novotný, Josef Zapletal a kolektiv, Základy kriminologie, Nakladatelství Karolinum, ISBN 382-179-95, rok vydání 1996
- 10) Pavel Pavlovský a kolektiv: Soudní psychiatrie a psychologie, Grada Publishing, spol.s r.o., ISBN: 80-247-0181-2, rok vydání 2001
- 11) Věra Petráčková, Jiří Kraus a kolektiv: Akademický slovník cizích slov, Academia Praha, ISBN: 80-200-06-07-9, rok vydání 1998
- 12) Joža Spurný: Psychologie násilí, Eurounion spol. s r. o. Praha, ISBN: 80-85858-30-4, rok vydání 1996
- 13) Jozef Štefanovič: Psychologie pro gymnázia a pedagogické školy, Státní pedagogické nakladatelství, SPN 7389, rok vydání 1974

- 14) Marie Vágnerová: Úvod do psychologie, Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, ISBN: 382-109-97, rok vydání 1997
- 15) Marie Vágnerová: Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky, Portál, s. r. o., ISBN: 80-7178-496-6, rok vydání 1999
- 16) Trestní předpisy, Nakladatelství Jiří Motloch Sagit, ISBN: 80-7208-253-1, rok vydání 2001

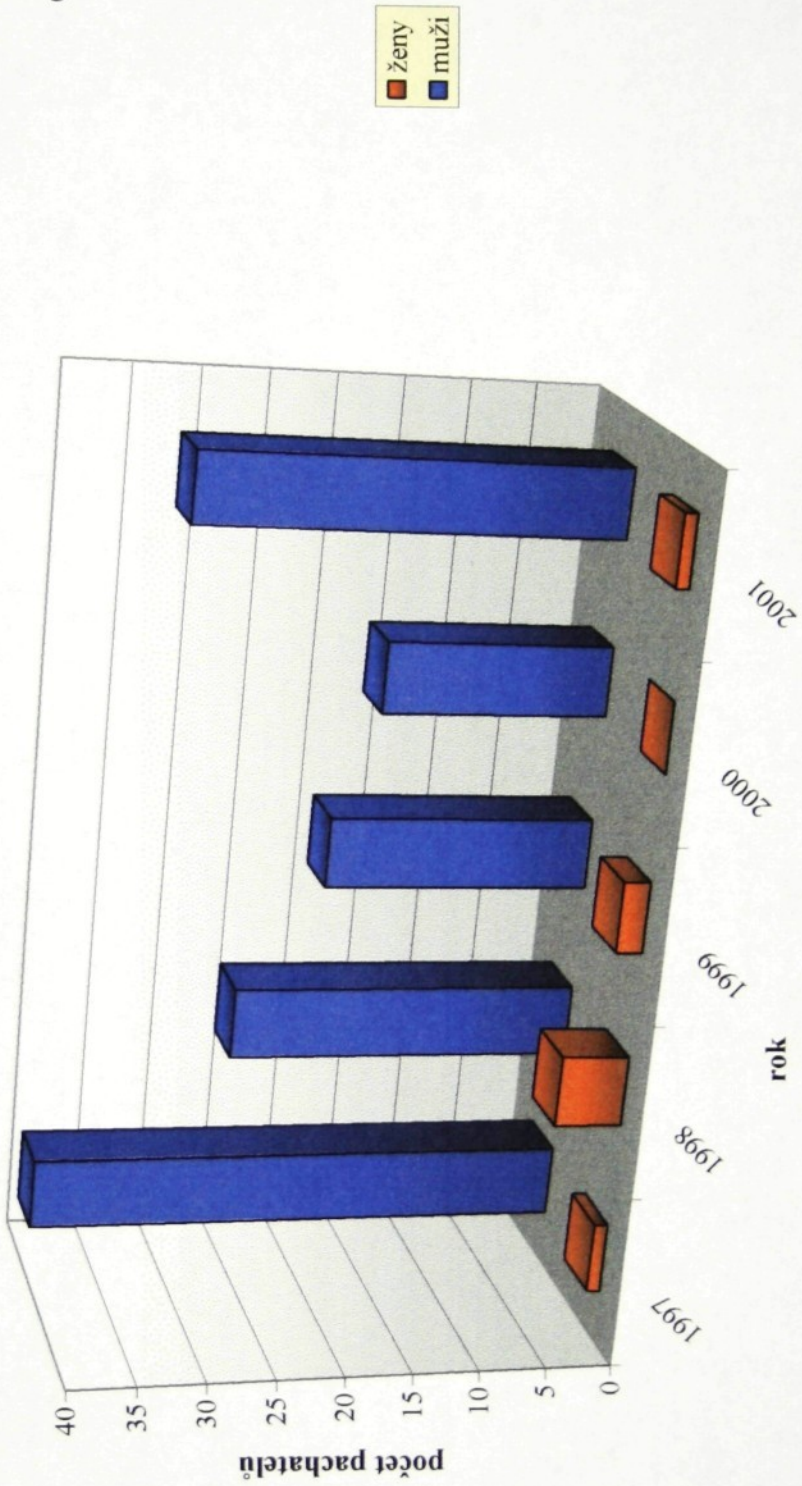
Seznam příloh:

- Příloha č. 1 – grafické znázornění vývoje loupeží v jednotlivých letech 1997 - 2001
v okrese Litoměřice
- Příloha č. 2 – grafické znázornění vývoje loupeží v jednotlivých okresech v rámci
Severočeského kraje za pětileté období 1997 - 2001
- Příloha č. 3 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 1997
- Příloha č. 4 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 1998
- Příloha č. 5 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 1999
- Příloha č. 6 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 2000
- Příloha č. 7 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 2001
- Příloha č. 8 – grafické znázornění počtu zjištěných pachatelů dle pohlaví za pětileté
období 1997 -2001
- Příloha č. 9 – grafické znázornění počtu zjištěných obětí za pětileté období
1997 -2001
- Příloha č.10 – dotazník určený pro oběti trestného činu loupeže

Vývoj loupeží v jednotlivých okresech v rámci Severočeského kraje za pětileté období 1997 - 2001

Počty zjištěných pachatelů dle pohlaví za pětileté období 1997 - 2001 v okrese Litoměřice

PŘÍLOHA č. 3 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 1997

hodina	dny – rok 1997							
	pondělí	úterý	středa	čtvrtek	pátek	sobota	neděle	celkem
00-01	0	0	0	0	2	0	0	2
01-02	0	0	0	0	0	1	0	1
02-03	0	0	0	1	0	1	0	2
03-04	0	0	0	0	0	0	0	0
04-05	1	0	0	0	0	0	1	2
05-06	0	0	0	0	0	1	1	2
06-07	0	0	1	0	0	0	0	1
07-08	0	0	0	1	0	0	0	1
08-09	1	0	0	0	0	0	0	1
09-10	0	0	0	0	0	0	0	0
10-11	1	1	1	0	0	0	0	3
11-12	0	0	0	1	0	0	0	1
12-13	0	1	1	0	0	0	0	2
13-14	0	0	1	1	1	0	0	3
14-15	0	0	0	1	1	2	0	4
15-16	0	1	1	0	0	1	0	3
16-17	1	0	0	1	0	1	0	3
17-18	1	0	1	0	1	0	0	3
18-19	0	0	0	0	0	0	0	0
19-20	0	0	1	0	2	0	0	3
20-21	0	0	0	1	0	0	0	1
21-22	3	0	0	1	0	0	0	4
22-23	0	0	1	0	0	0	0	1
23-24	0	0	0	0	0	0	0	0
nezjištěno	0	0	1	0	0	0	1	2
celkem	8	3	9	8	7	7	3	45

PŘÍLOHA č. 4 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 1998

hodina	dny – rok 1998							
	pondělí	úterý	středa	čtvrtek	pátek	sobota	neděle	celkem
00-01	1	1	0	0	0	0	1	3
01-02	0	0	0	0	0	0	0	0
02-03	0	0	0	0	0	0	0	0
03-04	0	0	1	0	0	1	0	2
04-05	0	1	0	0	0	0	0	1
05-06	0	0	0	0	1	0	1	2
06-07	0	0	0	0	0	0	0	0
07-08	0	0	0	0	0	1	0	1
08-09	0	0	1	0	0	0	0	1
09-10	0	0	0	0	0	0	0	0
10-11	0	0	0	0	0	0	0	0
11-12	0	0	1	1	0	0	0	2
12-13	0	0	0	0	0	0	0	0
13-14	0	1	1	0	0	1	0	3
14-15	0	0	0	0	0	0	0	0
15-16	0	0	0	0	0	0	0	0
16-17	0	1	0	1	0	0	0	2
17-18	0	0	0	0	1	0	1	2
18-19	1	0	0	0	1	1	0	3
19-20	1	0	0	0	0	0	0	1
20-21	1	1	1	0	0	1	0	4
21-22	0	0	1	1	0	0	0	2
22-23	0	0	0	0	0	0	0	0
23-24	0	1	0	0	0	1	0	2
nezjištěno	1	0	1	1	2	0	0	5
celkem	5	6	7	4	5	6	3	36

PŘÍLOHA č. 5 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 1999

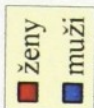
hodina	dny – rok 1999							
	pondělí	úterý	středa	čtvrtek	pátek	sobota	neděle	celkem
00-01	0	0	1	0	0	0	0	1
01-02	1	0	0	0	0	0	0	1
02-03	0	0	0	0	0	0	0	0
03-04	0	0	2	0	1	0	1	4
04-05	0	0	1	0	0	0	0	1
05-06	0	0	0	0	0	0	0	0
06-07	0	0	0	0	0	0	0	0
07-08	0	0	0	0	1	0	0	1
08-09	0	0	0	0	0	0	0	0
09-10	0	1	0	0	0	0	0	1
10-11	0	1	0	0	0	0	0	1
11-12	0	0	0	0	0	0	0	0
12-13	1	0	0	2	0	0	0	3
13-14	0	0	2	0	0	0	0	2
14-15	2	0	0	0	0	0	0	2
15-16	0	0	0	0	0	1	1	2
16-17	1	0	1	0	0	0	2	4
17-18	0	0	1	1	0	0	0	2
18-19	0	0	0	1	0	0	0	1
19-20	0	1	0	2	0	0	0	3
20-21	0	0	0	0	1	0	0	1
21-22	1	0	0	0	1	0	0	2
22-23	0	0	0	0	0	1	0	1
23-24	0	0	0	0	0	0	2	2
nezjištěno	1	0	1	0	0	2	0	4
celkem	7	3	9	6	4	4	6	39

PŘÍLOHA č. 6 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 2000

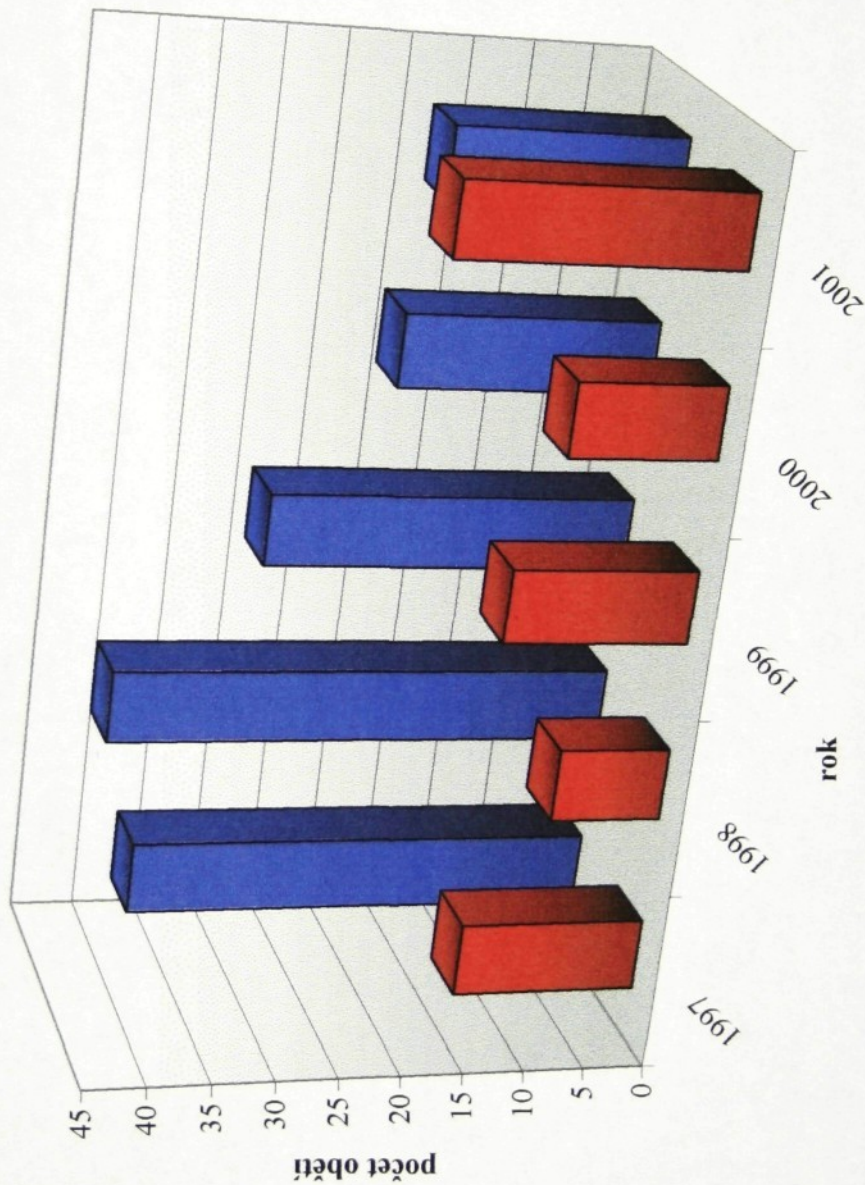
hodina	dny – rok 2000							
	pondělí	úterý	středa	čtvrtek	pátek	sobota	neděle	celkem
00-01	0	0	0	0	1	1	0	2
01-02	0	0	0	0	0	0	0	0
02-03	0	0	0	0	0	0	0	0
03-04	0	0	0	0	0	0	0	0
04-05	1	0	0	0	0	0	0	1
05-06	0	0	0	1	0	0	0	1
06-07	1	0	0	0	0	0	0	1
07-08	0	0	0	0	0	0	0	0
08-09	0	1	0	0	0	0	0	1
09-10	0	1	0	0	1	0	0	2
10-11	0	0	0	0	0	0	0	0
11-12	0	0	0	0	0	0	0	0
12-13	0	0	0	0	0	0	0	0
13-14	0	0	1	1	0	0	0	2
14-15	0	0	0	0	0	0	1	1
15-16	0	0	0	1	0	0	0	1
16-17	0	0	0	1	0	0	0	1
17-18	0	1	0	0	0	0	0	1
18-19	0	0	0	0	1	0	0	1
19-20	0	0	0	1	0	0	0	1
20-21	1	0	1	0	1	0	0	3
21-22	0	0	1	0	0	0	0	1
22-23	1	0	1	0	1	0	0	3
23-24	1	0	0	0	0	1	0	2
nezjištěno	1	0	0	0	1	2	0	4
celkem	6	3	4	5	6	4	1	29

PŘÍLOHA č. 7 – tabulka uvádějící dobu – dny a hodiny spáchání loupeží v roce 2001

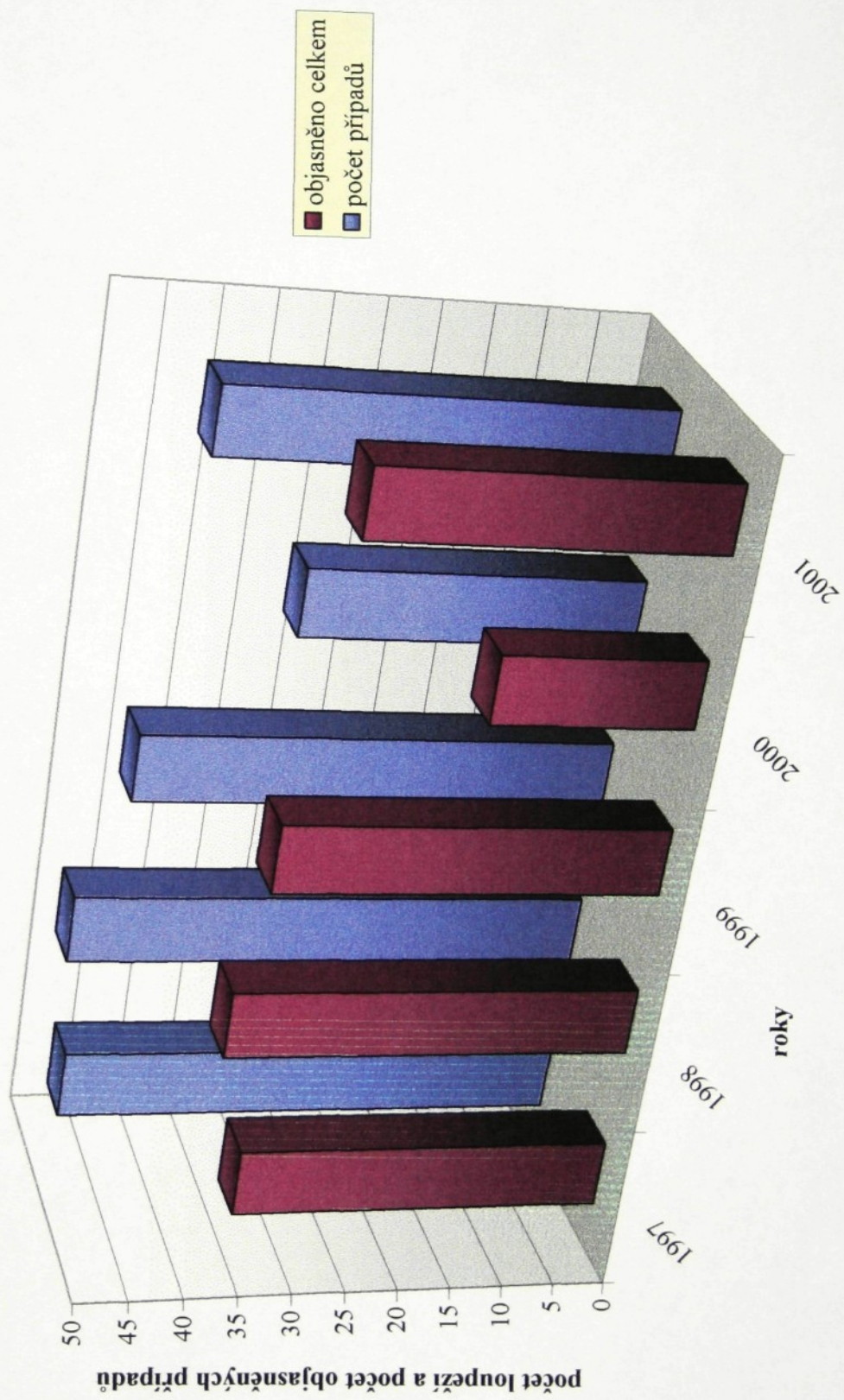
hodina	dny – rok 2001							
	pondělí	úterý	středa	čtvrtek	pátek	sobota	neděle	celkem
00-01	0	0	1	0	0	1	0	2
01-02	0	0	0	0	0	0	0	0
02-03	1	0	0	0	0	0	0	1
03-04	0	0	0	0	0	1	0	1
04-05	0	0	0	0	0	1	0	1
05-06	1	0	0	0	0	0	0	1
06-07	0	0	0	0	0	0	0	0
07-08	1	1	0	0	0	0	0	2
08-09	0	0	0	0	1	0	0	1
09-10	0	0	0	0	1	0	0	1
10-11	0	0	0	1	0	0	0	1
11-12	0	0	0	0	0	0	0	0
12-13	1	0	1	0	0	0	0	2
13-14	1	0	0	0	0	0	0	1
14-15	0	1	0	0	0	1	0	2
15-16	1	0	0	0	0	0	0	1
16-17	0	0	0	0	0	0	0	0
17-18	0	0	0	0	0	0	0	0
18-19	0	1	0	1	0	0	0	2
19-20	0	0	0	1	0	0	1	2
20-21	0	0	1	0	0	1	0	2
21-22	1	0	0	0	0	0	0	1
22-23	1	0	0	0	0	0	0	1
23-24	0	1	1	0	0	0	1	3
nezjištěno	0	0	0	0	0	1	0	1
celkem	8	4	4	3	2	6	2	29

Počty zjištěných obětí dle pohlaví za pětileté období 1997 - 2001 v okrese Litoměřice

Vývoj loupeží v jednotlivých letech 1997 - 2001 v okrese Litoměřice

Dotazník pro oběti trestného činu loupeže

Věk :let

Pohlaví : žena muž

Záměrem tohoto dotazníku je zjistit prožívání obětí tr. činu loupeže, u neobjasněných a objasněných případů.

Tento dotazník byl vytvořen pro účely bakalářské práce a je zcela anonymní. Vyhodnocené výsledky budou použity výhradně pro její účely.

I. Prožívání při loupeži

1. šok z leknutí	ano	ne
2. nebezpečí nebylo vnímáno	ano	ne
3. obava o svůj život	ano	ne

II. Prožívání po loupeži

Zvýšená nervová labilita

4. poruchy spánku
(potíže s usínáním, časté probouzení, brzké probouzení)	ano	ne
5. ztráta prožívání radosti	ano	ne
6. podrážděnost	ano	ne
7. zvýšená lekavost	ano	ne
8. zvýšená ostražitost	ano	ne

9. zvýšená podezíravost	ano	ne
10. poruchy koncentrace	ano	ne

Znovuprožívání události

11. vybavování vzpomínek na loupež	ano	ne
12. opakující se tíživé sny	ano	ne
13. psychická bolest při setkání s okolnostmi připomínající samotnou loupež	ano	ne

Vyhýbání se podnětům souvisejícím či připomínajícím loupež

14. pocit izolace a odcizení vůči ostatním	ano	ne
15. pocit ztráty životních perspektiv	ano	ne
16. nechut' k činnostem, které byly před loupeží důležité a významné	ano	ne
17. neschopnost vzpomenout si na důležité momenty loupeže	ano	ne
18. obava z dalšího přepadení	ano	ne

Somatické projevy

19. nechut' k jídlu	ano	ne
20. tíseň na prsou	ano	ne
21. bolesti žaludku	ano	ne
22. zvýšená potivost	ano	ne